

سئوگى

بىلچىلارى مىسىزلىرى

حسين باخانى

تائرسینین آدی ایله

سُوگی چو چولارى

(حکایه لر)
یا

یازان: حسین واحدی

۱۲ / سئوگى يوچولارى

سەرشناسە	: واحدى، حسین، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پەيداوار	: سئوگى يوچولارى (حکایەل)/ بازان حسین واحدى.
مشخصات نشر	: ارومیه : ياز، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهرى	: ۹۶ ص.
شابک	9786005431773 :
وضعيت فهرست نويسى	: فيبا
يادداشت	: ترکى.
موضوع	: داستان‌های کوتاه ترکی -- ایران -- قرن ۱۴
رده بندی کنگره	PL ۲۱۴/۲۵۹ س ۹ : ۱۳۹۱
رده بندی دیوبى	۸۹۴/۲۶۱۳ :
شماره کتابشناسى ملى	۲۷۸۶۱۷۴ :

كتابين آدى: سئوگى يوچولارى

بازان: حسین واحدى

www.huseynvahedi.ir

G-mail: huseynvahedi@gmail.com

تايپ ايشلرى: سكينه اميرى

تىراڭ: ۱۰۰۰

ناشر: ياز نشر

چاپ: اورميه

چاپ نوبتى و تاريفى: بيرينجى چاپ ۱۳۹۱

ساتيشى: *** تۇمن

978-600-5431-77-3 ISBN: 978-600-5431-77-3 *

اورمىيە، فەيابان مەدنى ۱، پلاك ۱۰ تلفاكس ۹۵۲۷۶۱۴۲۹۵

E-mail: yaznashr@yahoo.com

<http://yaznashr.blogfa.com>

۹۱۴۳۱۴۰۵۳۹۶

كتابين چاپى تقدیم اولور:

آتام‌ايله آنام و آنامين ديلينده چاليشانلارا

سۇكىلىم عشق او لاما وارلىق بۇتون افسانه دىر
عشق دن محروم او لان انسانلىغا سىكانە دىر
سۇكى دىريانلىزىز محبت دىر حياتىن جوھرى
بىر كۈنۈل كى عشق ذوقون دوغا ساغىم خانە دىر
«على آغا واحد»

اون يازى:

اليمىزدە اولان حكايه توپلوسو، گنج يازىچى
حسين واحدى جنابلارينين كتاب ساحهسىنده اولان
ايىك تجربهسىدىر. بو كتابدا اونون بير نئچه قىسا
حکایه‌سی‌ایله بىرلىكده بىر اوزون حکایه‌سی ده يئر
آلمىشدىر. بو حکایه‌لر آرا-سيرا مطبوعاتدا چىخسالار
دا اونلارين توپلۇم حالدا و كتاب قالبىنده بىرىنچى
چىخىشلارينين شاهدىيىك.

حسين واحدى ۱۳۶۰-جى گونش ايلى اورمودا
دوغولموشدور. او اۆز تحصىلاتين بو شهرده آليپ و
بويا-باشا چاتاركىن هر وطن سئور انسان كىمى اۆز
دوغما يوردو و آنا دىليلىنە سئوگى بىسلەيىب و الى قلم
توناندان برى بىر آن دا اولسون بئله آذربايجان
توركجهسىنده يازىب ياراتماقدان كئرى چكىلمەيىب.
اونون يازدىيغى مقالەلر يئرى گلدىكجه آفتاب
آذربايجان، شهامت، آغرى و غربى آذربايجان و باشقى

ئېرلرده چىخان مطبوعاتدا و درگىلرده چاپ اولور،
يايىلىرىن يىتلرىن ئىلەن چاتىرى.

حسين واحدىنىن بو اثرينه گىدىكىدە دئمك او لار
اونون قىسا مضمۇنلو حكايدەرى ايلە بىرلىكىدە بىر
نسىتاً او زون حكايدەسى بو كتابا داخلىدىر. اونون
حڪايەلر يىندە حادىتەلر تارىخى با خىمدان او ز زامانلارى
ايلە سىلسەمه سەھلەر دە اونون چالىشىغى وطن
سئوگىسى و دىل گۈزلىكلىرىن نمايش ئىتدىرىمك
اولموشدور و دئمك او لار بو يولدا اوغور الدە
أئدىبىدىر.

حسين واحدى زامانىن اىستكىن باشا دوشوب و
آنا دىلىمىزدە نثر يازماقى او زونه آماج ائدىبىدىر. بىز
اونا توتىوغۇ بو قوتىسال يولۇندا داها آرتىق
باشارىلار آرزو لا يىرىق.

چوخ بىلىميش قولو

اۋزوно چوخ بىلىجى بىر انسان بىلىرىدى و جمع
ايچىنده هانسى قونودان سۆز آچىلسایدى، يئىدن -گۈيدن
سۆز يىغىب اۋزوно بىلگىلى بىرىسى گۈستەردى. قوهوملار
و تانىشلار گولونج اوزوندن آدینى «چوخ بىلىميش قولو»
دئىيردىل!

گىئىمى ده چوخ ماراقلى ايدى، يابىن لاپ اىستى
گونلىرىنده ده، كوتۇنو چىخارتمازدى و بو اىشلە اۋزوно
كلاسىلى و بىلىجى گۈستەرمك اىستە يېردى!!

قولونون دىشلىرى ده اۋز يئىنده دقت ئىللەمەلى
ايدىلر. اونون دىشلىرى ايللر ايدى دىش
فييرچاسى(مسواك) گۈرمەمېشدىلر و لاپ موزە يە قويىمالى
ايدييالار و حسابلاسايدىيالار لاپ بئلە گىنىئىس كتابىيندا
يازيمالى ايدى! آخى بىرى يوخ ايدى دئىيە: آرواد-
اوشاشىغىن گوناھى نەدى سىنين او پاسلى دىشلىرىنى تحمل
ائىدەل؟!

چوخ دانیشماگى آروادى دا دېغلاتمىشدى و قولو
چوخ دانیشدىيغى زامان، آرواد «قىريق راديو قورتار»
دئىه ردى! گونلرىن بىرىيندە، بحث ائلەيندە، آروادا قايىدىب
«ھېچ سەن بىلىرسەن من گوندە نىچە درگى (مجلە)،
گوندەلىك (روزنامە)، ... اوخويورام؟» دئى و آرواد ايسە
«آخى قىريق راديو، نىھ بىز اونلارى گۇرمۇرۇك، هاردا
گىزلەدېبسن؟» جاواب وئردى!

قولو : «آرواد چوخ دانىشما!، اونلار دكەلرىن
قىراغىندادى، من گوندە ادارەدن قايىداندا، يارىم ساعات
دكەلرىن قاباغىندا يئرىمى سالىپرام» دئى !!

ار-آروادىن داعواسى، نە دئىه لەر؟ بلى، عىنى يازىن
هاواسى! قولو كىشى بىر گون ايشدن ائوه قايىداندا،
اورەگى آيران اىستەبىر و يول اوستوندە بىر باققال
دوكانىندان دئىرە كېلىو آيران آلىر.

ايىدىنин ده آيرانلارى چوخ اىچمەلىدىرلر! آيراندان
سونرا ھەرىيەن دادىن تاپماق اوڭار !!

دوكانچى دئىير: آغا دېبىھ وارىنىزدى؟ قولو : «ددەم
دېبەنلى ئىلىرسەن؟ من آيرانى بۇركومدە ائلە آپارارام بىر
دامجى دا يئرە تۈركۈلمۈز» دئى !!

کیشی آیرانی موشامبایا تؤکنده اوره گیندە «اینشالالاه
تؤکولر اوست-باشییان، اوңدا بللى اولار نه جور
آپارارسان؟» دئییب، آیرانی قولویا وئردى!

قولو گوندە کى کيمين بولو اوستوندە اولان دكەدن
بىلگى(معلومات) بىغماغا گىئدر! آیرانى دا اوینادا-اوینادا بو
الىندن او بىرى الينه وئرە-وئرە دكەچىنин بئرە سردىگى
نشرىيەلرین باشى اوستوندە دورار.

اڭله بىل بوجون فرقلى گوندور و بىر آز چوخ بىلگى
دالىسىجادىر و درگىلىرى و گوندەلىكلرى واراقلاييردى،
اورادان قاچان بىر اوغلان اوشاغىنinin اوپونجاغى(اسباب
بازىسى) آیرانىن موشامباسىتا ايليشىب، اونو بىرتار، قولو
اوغلانا دۈنوب باخاندا، آیران نشرىيەلرین چوخۇنۇن
اوستونە سېپىلىپ ايسىلدار. دكەچىنин هارايى گۆيىه گىئدر و
اوغلان اوشاغى دا آرادان يوخ اولا!

ايىدى قولۇنۇن ياخاسى اوجا بويلو و قوللو-بويونلو
دكەچىنин الىندە قالىب، گۆزلوگودە(گۆزلوك = عىنك) يئرە
دوشوب آياقلارى آلتىندا ازىلر!

دكەچى هاوار چكىب دئىيەر: آخماق كىشى! سنىن
٥٠٠ تومنىن يوخدو گوندەلىگى آلىب ائوه آپارىب،
آرخاينچىلىقلا اوخوياسان؟! قورخوسوندان ال-آياغى

تیترهین قولو: «آغا، گوناه او قاچان اوغلاندایدی، منی باغیشلا، هامیسینین پولون وئرە جگم» دئدى!!

دکەچى قولونو دکەنین ایچىنه سالىب، آيرانلى نشرييەلرى آيىربىپ، قىمتلىرىن چىخاردىپ، قولونو ائشىگە چكىپ: «آخماق كىشى ۱۰ مىن تومن ئىلهدى، تئز پولو وئر و يوخ اول!!» دئدى.

چوخ بىلمىش قولو! هر جىبدن بىر آز چىخاردىپ جريمەنى وئر و دکەچى: «ايىندى جانىن راحات اولدو؟ جريمە وئرىدىگىن نشرييەلر سىنىدىر، گۈتور آپار ائوده اوخو!» دئىيب، ايشىنە گىئتدى.

قولو دا توبە ائدىب اللرى، آياقلاريندان اوزون يولادوشدو، يولدا گىئدە-گىئدە، اوْز-اوْزونە : «اوچور اولار ها، ۴۰۰-۵۰۰ تومنى هر گون وئريب، گوندەلىكى آلىب ائوه آپارىپ راحتجا اوخوسايدىن، بىر يئرە يىغىشىپ ۱۰ مىن تومن اولمازدى» دئىيردى!!

- دئىيرم نه اولار دکەلر قاباغىندا صف چكىپ نشرييە لره فقط باخانلارين!! هامیسینین اليىنده آيران اولايدى!!

بورولماز قارشقا

اوزوندن نئچه قات بؤيوک و آغىر اولان بير بوغدانى داشى ييردى، چوخ دقتله يولونو گىدىيردى، قاباقدا بير چۈپ وار ايدى و قارىشقا اونا يتتىرىب دايىندى،

سانكى ائۋەرئىست اۇنوندە دايىنمىشىدى. ساعاتلارجا اورادا دايىنمادان بوغدانى اويانا كېچىرمگە چابا گۆستىرىدى، بؤيوک بير يئر كورەسى، او جسوز- بوجاقسىز بير ائورن(عالىم) و خىردالجا بير چۈپ و بير بورولماز قارىشقا!

بوغدانى دىكىنه توتوردۇ، بوغدا يئنه آشىرىدى، آمما يوز كز (دفعه) بو يوران ايشى تكرارلادى، بير كز اونو دىك توتىماگى باجارا بىلسەيدى اونا يىترلى ايدى! بويانا كېچىب، اويانا كېچىب، بوغدادان واز كېچمك اىستەميردى.

دونيادا بوتون يىمكلر سونا چاتمىش كىمى!!... سونوندا بوغدانى دىك توتوب چۈپه دايىندىرا بىلمگى باجاريپ اويانا آتدى و اوزو ده چۈپدن كېچىب اوزون بير يولونا داوام ائتدى!! گۈرن بو اوزون يولدا نه قدر چۈپ وار؟

دالیان یار دیم ایسته سیر بوقادین!

شهرین کمر يولوندان کئچنده گوندہ او یاشماقلى و
اوزونو اور تموش یاشلى قادينى گؤروردو، چوخ راحاتسيز
ائديجي بير آن اولوردو، بئلى آزجا بوكولموشدو و الين
اللره آچميشدى...

ائلمان اوره كدن آه چكىب تانريidan اونا یارديم
ايسته دى، اونا ياخينلاشىب، آرابانى ساخلاشىب، شوشەنى
ائندىرىپ، آزجا پول وئرېپ؛ ننه تانرييم سنى قۇرسون،
منه ده دوعا ائت دئدى!

ياشلى قادين: اوغلوم، عۆمور بويو ساغلام
ياشاياسان، تانرى سنى ساخلاسىن، اجاره ائوده
او تورورام و كىمسەم يوخدور ...

ائلمان درىندن آه چكىب حزىن باخىشلا اوندان
آيرىلىپ يولونون آردىن تو تدو...

شانسلی یوسف

آخشام اوستو ایدى. اهل-عیال ايله او توروب آخشام
يئمگى يئيردىك، خېرلر «بو ايل ايشچىلىرىن حقوقلارى -
تۇرم-ون آز اولدوغونا گۈره ثابت قالا جاق» - ئى دئيردى!

آرداد اورەكدىن گولوب منه باخدى اورەگىمدە
دئدىيم: یوسف باشىوا داش دوشدو، حقوقلاردا ثابت
قالدى!

سحر تئزدىن بىرتىق باشماقلارى گئىب اىش ائۋىمە
گىتتىيم. قاپىدان چىخىم دئىنه ندە قاپىنин قاباغينا بىر موز
قاپىغى دوشموشدو، بو قابيق اولدو منىم جانىمین بلاسى،
یوسف ايندى دوشىمە، دونن دوش، باشى اوستە گىردىيم
آرخىن اىچىنە، قونشۇنۇن حامام سوپۇ معەدەمە جە گىتتى!
آى ھاوار-کوو، يئىشىن، یوسف الدن گىتتى!

آرداد-اوشاقد تۈكۈلدو باشىما. ايندى بىلمىرم
باشىمداڭ آخان قانا فيكىرلىشىم يوخسا آردادى اوووندورام،
الىن آتىب قولاغينا ھاوار چكىر: « يئىشىن يوسوفوم الدن
گىتتى.». خلاصە اوزۇن سۈزدن قىساسى، قونشۇلارىن

بیرینین گازی موتورو وار ایدی و بدبخت یوسوفو مین بیر
مصيبته خسته خانایا یتئيردیلر.

دوكتور گلیب باشیما ۱۰ دانا بخیه ووردو و ایش
یتئيشدی حساب کيتابا. داوـدرمانلا ائله میشندی ۱۵ مین
تومن! آی بالام جيبده ده هاميسينا ايکى نفره ۴۳۰۰
تومن پولوموز وار، صانديقچيما دئيرم : «باجى، او لار
کيمليک کارتىمى قوياق بورا گىدك ائودن پول گتيرك»؟!!
آما ايکى قيچىن تىكىب بير باشماغا :«اولمازـ اولماز»
دئير! آخىردا من قالدىم خسته خانادا و ابراهيم،
قونشوموز گىتدى پول گتيره!!

بىر ساعات كئچدى گلمەدى. ايکى ساعات كئچدى
گلمەدى. شانسدان دا نه منىم جىب تلفنوم وار ايدى نه ده
ابراهيمىن! گئىجنـ تئىزن ساعات ۱۲ اولدو و ابراهيم
گلدى!

« بالام به هاردايدىن؟» دئمە ابراهيمىن
خانىمىم ائوده دگىلىميش و ائوه قايىدىنجا گون اورتا اولوب.
حساب كتابى ائدىب ائوه سارى يوللاندىق. ها گاز وئر
گازى موتور يول گئىسىن. او دا خيابانلارين بو دورومويلا،
دار خيوانلار، چالاـ چوخور و..

خياوانلارين بيريننده تكرلرين بيريننин آخساماسين
حس آئلهديم. ائله بيل توپوق يومورتا قويوب قاققىلدىر.
«ابراهيم - ابراهيم ساخلا، دال تكرين پنچر دى» دئىيب
ابراهيمى و گازى موتورو ساخلاشدىردىم...

دوشوب باخدىق گۈردوک بير تولوه مىخى تكرين
قارنىن سؤكوب! آخى مىخ! يئر قحط ايدى باتىسان بير
قىرىق موتورا؟! گل ايندى پنچر توتان تاپ، بو خياوان
منىم او خياوان سنىن، باشىمین سىزىلتىسى دا
دىغلاتمىشدى بىلەمى! خياوانلارين بيريننده بير قوجا پنچر
توتانى تاپدىق، گۈردوک او دا توكانى باغلامقادادى تئز
توكانا يېتىشىب، تعميرچىدىن اونچە ايشىميمىزى قورتارىب
سونرا توكانى باغلاماسين اىستەدىك!

قوجا دا نه قوجا، ماشاللاھ دىلينه: اولان قاچ اويانا من
گرک ايندى گئدم ناھار يئيەم سونرا گلم. عمي يە نه قدر
يالواردىق اوشاقلار كىمىن اۆز سۆزۈن يېرىتىدى و بير
ساعاتدان گله جىڭم دئىيب گىتىدى! هله گئدە-گئدە دئىيرم
عىمى جان باشىم سىنىب گل ايشىميمىزى گۈر گئدك، اوزو
قىرمىزى دئدى: «جهنمە سىنىب گۈزلە يەيدىن بو گونە^{!!}
دوشىمە يەايىدىن»!!

باشىما چالىب، اوجادان: يوسف شانسىنى قار غالار
آپارايدى، بير دفعە گئت اۆزۈيون درەدن آت يئرە هامىنinin

جانى سنىن اليىدىن قورتولسون» دئدیم. ابراهىم نه قدر دئدى گل سنه تاكسى تو توم سەن گئىت، دئدیم او لماز، سنى يالقىز بوراخىب گىتمەرم. بىر ساعات قورتولونجا منىم دە كىچىك باغىرساقلاريم قويىمادى قارنىمدا بؤيووك باغىرساق قالا! آخى پول دا يوخدو ان آزى گىندك بىر لاوش آلېب يئيه ك!!

بىر آزدان پنچر توتان قوجا كىشى سالالانا—سالالانا گىلدى! «عمى جان خوش گلمىسىن نه عجب! گون باتاندان سونرا گله يدىن دا» دئىيرم بىلەسىنە. قوجانىن دئمە يئرى لاب بئلە بو ياخىنلاردا يىمىش «ايشىينىزە باخمىرام تئز بوردان اوچون» دئدى و تو كانا گىردى. عمى باغىشلا، عمى بىلمەدىك و... زورلا راضى اولوب پنچرى توتدو.

يازىق ابراهىمى دا ايشىينىن- گوجوندىن قويىمۇشىدوم. يازىغىن سىسى دە چىخمىرىدى و انصافلا دئيەك لاب بئلە كىشى كاسىپىلاردا يىدى. هەچ دۈولتلىدە دە بئلە كىشى تاپىلماز!!

گون باتا-باتدا ائوه يئتىشىدىك. قاپىنى آچان يئرده اليم سىنايىدى. «بالا نە خىرى؟» او شاغا دئدیم. او شاقدا: «آتا، قوهوملار گلىپىر سنى سوروشالار دا، گۈردولر گلمەدىن شاما قالىپلار» دئدى.

واى ددهم، ائوييم بىخىلدى. آيدىن اوغلوم بىس بونلار بىلىمیر حقوقلار ثابت قالىب!! بالا گئت دى آتامىن باشىينا هەنج نە اولمايىب. بىر آز جىزىلىپ بلکە دوروب گىتىدىلر. اوشاق دا سۆزۈمۈ سايىما ياراق اوجادان «آتام گىلدى» دېيىب قاچدى قوناقلارىن اوشاقلارىلا ائۋى داغىتماغا!

هامى بىغىشىدى باشىما. كىشىلر نوبت ايله منى اۋپوب باغرىلارينا باسىدிலار، اوره گىمىدە دېيىرم آخى من اۇلۇمدن قايتىمامىشام. فقط بىخىلەمەشام باشىما بخىه ووروبلار. كىمىدى دوشۇن؟ اوزومۇ اوپىمكىن، اوزومۇن درىسى سوپۇلماقدان پىس اولموشىدو. دېيىرم آخى بالام دا اۋپوسن، اۋپوسن؛ نىيە درىمى قازىسان؟!! اۋپوش- گۈرۈشدن سونرا يوبانما غىيمى سۈپىلەيىب تېز قاچدىم ابراھىم گىليلين قاپىسىنا و اوندان ۵۰ مىن تومۇن بورج آلدىم و گىتىدىم قوناقلارا يئمك آلام.

قوناق دئمە ائو بىخان دى، اوشاقلارى آز قالىرىدىلار تاوانى(سقفى) يئرە گىتىرەلر، بؤيووكلىر ده آدى گلىپلىر منى سوروشالار، بىرى ناغىل تعرىفلى بىر، بىرى كىچمىشىن قارىن - باغىرساغىن سۈكۈر و ...

آنچاق بو بىر گون بىر گون ايدى و موز قابىغى بىلەمە چوخا باخدى. آلالا هەنج كىمىن قاپىسىنا موز قابىغى قىسمت !! ائلەمەسىن !!

وفاسنرا او لالار

ياتاغين اوستوندە سس سىز او تورموشدو. گونش، پنجرەنин شوشەسىندەن ساچلارينى دارايىردى. اسىنتى آچىق پنجرەدن اىچرى گىرىپ گۈزلەلىرى ايلە لېچگىنى اوينادىردى...

گۈزوندن ياغمور ياغىب، يئرى اىسلامىردى، بىر آن او زون بىر كىچمىشىنە گىردى. او توز ايل بوندان او نجه يە؛ پايزىن يارپاقلار بوداقدان قاچماق اىستەين چاغى ايدى، حۇووضۇن باشىندا او شاقلارينىن پالتارلارىن يوماقدايدى، او غولىلا قىزى دا قووالا قاچدى اوينابىرىدىلار. او غلو قووالا قاچدىدا يئرە يىخىلىپ هاوارى گۈليلە او چدو. قىزى ايسە گولوردو. آنا تلهسىك يئرىندەن دوروب او غلونا گىتدى، دىزى سىيرىلىميشدى و سىزىلدەيىردى. آنا باغرىنا باسىب او ووندوردو او غلونو...

بو آنلارى خاطرلاياندا اىلدىرييم كىمى، گولومسە دوداقلارينا گلىپ، يوخ اولدو. يئنە كىچمىشە قوندو. بو كىز قىرخ ايل او نجه يە، قىزى دونيايا يئنى گلمىشدى و قوهوملار تېرىك دئمك اوچون اولرىنە يىغىلىميشدىلار، سئوينج، شىرىنلىك، هاي-كوى، او شاغىن آغلاماسى و... نە گۈزلەنلار ايمىشلار بونلار..

نیسه، هامىسى كىچمىشىدە چوروپىوب قالىبلار.
 پرستارىن چاغىرما سىسى ايلە خاطره لىردىن چىخدى؛
 «آنام! يئمگىن حاضر». دئىيب گىتتى. آستا آستا تختىندىن
 آشاغى دوشوب چلىك ياردىميا لا يئمك يئمە زالينا
 يوللاندى، آرتىق آياقلارىندا گوج قالما مىشىدى، قوجالار
 ائويىندىن باشقۇا يئرى يوخ ايدى و اوغول-اوشاڭ دا
 بىلەسىن بورا آتىب، اوز ياشاملارىنا قاچمىشىدىلار، بو
 دوشونجەلر بىلەسىن آياقدان سالىرىدى! اوز-اوژونە؛ «بىر
 زامان اوغلۇم- قىزىم اولسۇن دئىيەردىم» دئىيردى و گۈز
 ياشىلارى آخرىدى!

بوگون اونون آلتىمىشىنجى آد گون ايدى. (تولد گونو)
 و ايندى بؤيوتدوگو اوغول-اوشاڭلار يانىندا اولماق
 گىرە كىردى!! زالىن قاپىسىن آچىب اىچرى گىرنىدە، هاراى
 سىسى يئر-گؤيو آلدى، «آد گونون قوتلو اولسۇن» زالى
 تىتىرەدىرىدى. قوجالار ائويىندە اولان بوتون كىمسەسىزلىر و
 ايشلەينلر اوردايدىلار و اونا دوغوم گونو توتموشىدۇلار.
 ھەرھىسى بىر، گولدىن، كىتابدان، باش اور تو سوندن آلىب اونا
 پاي و ئىرىدىلر و گۈزەلچە خاطره لر ياراتدىلار..

آمما هر بىر پاي يئنه گۈزلەينىن ياشىنىن آخماسىنىنا
 نەدن اولوب و فاسىز اوشاڭلارىنى خاطرلا دىرىدى..

دېغىر دول

اوغلوم آراز، «آتا، آتا، گل منى پاركا آپار، چرخ سوروم». دئىيب، زور ايله بىلگى ساياريin باشىندان آيىرىدى. اينترنتدن چىخىب، بىلگى ساياري سؤندوروب، آرازلا بىرگە «ائلىمىز» پاركينا گىتتىك. پاركين كوچەمېزدىن ايکى خياوان آراسى وار ايدى. او آرانى دا آراز چرخى سورهرك پاركا چاتدىق. گىتتىب پاركين بؤبۈك حووضونون يانىنداكى صندلده او توروب، آرازىن چرخ سورمهسىنى اىزلهدىم. اونوتاما مىش دئىيم: آرازىن يىنددى ياشى واردىير.

آراز حوضون يانىندان او زاغا گىتمەيرك اورالاردا فيرلانىرىدى. گۆزومو بويان-اويانا آتىب اورا گلنلرە باخدىم. بىرى دىزى اوستو بىلگى سايار ايله باشىن قاتمىشدى. بىرى كتاب او خويوردو. بىرى سئوگىلىسى ايله دانىشىردى و.... آراز ايسە سئوگى ايله چرخ سوروردو.

اونلارا باخا-باخا اوز او شاقلىغىيم گۆزلىمىن قاباغينا گىلدى. كوچەدە يىددى داش، پىللە-دستە، شعبە-شعبە، زو-زو، ... او يونلارين او يينا ياردىق. او او يونلارين يانىندان ان چوخ سئودىگىمىز باش قاتما «دېغىر دول» ايدى.

کوچه میزده بئندى-سگكىز ائو وار ايدى. هر يئر تورپاقليق ايدى. اون يولداش ايديق. آنجاق، يالنىز اوچوموزون دىغىر دولو وار ايدى. او اوچ نفرىن، بىرى ده من ايدىم. يولداشلاريمىن اىچىنده «بايرام» ايله هامىدان چوخ صمىمىمى ايدىك. آتا-آناalarىمېز قويىسايدىلار گئجەنى ده كوچه ده دىغىر دوللارىمېزلا اوينياiardىق. دىغىر دول بىزە تكجه چىخىن بىر تكى دەگىلدى. او، دونيا ايدى بىزىم اوچون.

گونلىرىن بىرىنده، يئنه دىغىر دول يارىشى قويىمۇشدوq. ساعاتلارجا اوينياندان سونرا بايرام ايلكىن اولدو. پول يىغىب بىلەسىنە كانادا آدىق. اوست-باشىمېز بوتون توز-تورپاق اولوب آلنېمېزدان تر سوزوردو. آنجاق، دىغىر دول سورمكدىن دويمىياراق يئنه اويناماقدان ال چكە بىلمە يېرىدىك. گون باتىپ، آى گلەمىشىدى. او زاقدان بىر كىشى بىزە سارى گلەرىدى. بىزە ياخىنلاشاندا آتامدىر گۈرددەم. گۆزلىرى باشىنا چىخىمىشىدى. ياخىنima گلىپ، «ھېچ بىلىرسن ساعات نئچەدە؟ نە زامان ائوه دونە جىكسىن؟ گل جەنم اول گۈرۈم!»-دئىپ، قولومدان يايپىشىپ سوروتلەيە-سوروتلەيە، ائوه سارى آپاردى. بىر ئىلەم ايلە دىغىر دولومدان يايپىشىمىشىم. يارى يولدا آتام دىغىر دولا باخىب ئىمدەن ئىلب، گوجو واركە تولازلادى. روحوم بىندەن آېرىلدى، ساندىم. آغلاما ياشلايىپ، «آتا، نەدن آتدىن؟ قوى گئدىم گتىرىم. سن آللە!»-دئىپ

دیغیر دولا ساری قاچماق ایسته دیگیمده، آتام یئنه الیمی تو توب قولاغیمین دیبین قیزدیردی! سونرا یئنه قولومدان یا پیشیب ائوه آپاردى.

ائوده، شام یئمه میش یاتدیم. صبح آتام ایشه گئدندن سونرا، کوچه يه گئدیب، هر يئری اختار دیم، آنجاق، دیغیر دولومو تاپا بیلمه دیم. ائوه ساری قاییت دیم. يولدا، او شاقلا ر اویناماق اوچون منی ده چاغیر دیلار. آنجاق اونلاری سایما ییب، ائوه گئتدیم.

آنام نه قدر، «نه اولوب؟ نه دن توموبسان؟ کیمله ساواشیبسان؟ ...» - دئدی. هئچ زاد دئمه دیم. او تاغا گئدیب، دیزلریمی قولاقلا ییب، سس سیز جه أغلاماغا باشلا دیم. اوره گیم پارتلاماق ایسته بیردی. بیلمیر دیم نه ائدم. گئجه - گوندو زوم الدن گئتمیشىدى. دونيا دا ياشاما مق ایسته میر دیم.

ایکى گون بئله کئچیب، گئتدی. آنام گلیب، دیله تو تاماق ایسته دی. بو غازیم پارتلا ییب، أغلاماغا باشلا دیم. آنام باغرینا باسیب، «یاشار بالام نه اولوب سنه؟ دئ گۈرۈم آنانا» - دئدی.

اوره كدن آه چکیب، «آنا، دیغیر دولوم! آتام دیغیر دولومو ائشیگە آتیب. من دیغیر دولومو ایسته بیرم.» -

دئدیم. آنام ایسه باشىمى تومارلايىب، «اولسون، بىر دنه آيرىسىنى تاپارىق.»—دئيىب، اوره گىمى يوموشالىمايا چالىشدى.

بىر يئددىجە دىغىر دولومو ايتىرىدىگىمدىن كىچمىشدى. نىچە سفر بايرام قاپىمىزى گلىمىشدى، آنجاق يئنە ائشىگە چىخمامىشدىم. اوره گىم چوخ دارىخىردى. گون اورتا ايدى. حىەطده اوتوروپ جوجەلريمە دن وئرىرىدىم. بىردىن قاپىنин ايشكىلى آچىلدى. آتام ايدى. آياغا قالخىب سلام وئرىدىم. ياخىنىما گلىب، او زومو اوپدو.

منىم گۆزل اوغلۇم، سنه بىر زاد المىشام. بوگون چىخى احمدىن يانينا گەندىب اوندان بىر دىغىر دول آلدىم. گىئت قاپىنин دالىندان گۆتۈر.

— آتابجان چوخ ياشا. سنى چوخ سؤىرم. سؤز وئرىرم ياخشى او شاق اولام!

— سن ياخشىسان. لاب ياخشى او لا جاقسان
انشاللاه!

سۇينە- سۇينە كوچە قاپىسىنى آچىب دىغىر دولو گۆتۈرۈپ بايرام گىليلن قاپىلارينا سارى گەندىم. گۆيلرده اوچوردوم، بايرام قاپىلارىندا تك باشىنا او تورموشىدۇ. منى گۆردو گوندە دىغىر دولا باخىب او دا سۇينىدى. ايكىمىز دە،

دېغىر دوللارىمېزى سوره-سوره دېغىر دول ميدانىنا گىتدىك. ساعاتلارى بىلمەيرك، گونشىن ساغ اوللاشما چاغىناباجان، هئچ دايىنمادان، اويناديق. گونش بالا-بالا داغىن دالىندا گىزلىرىدى. بىز ايسە دونيامىز دېغىر دولدادىر دئىه ھله ده اويناييردىق ...

اوشاقلېق خاطرهلىرىمده ياشاماقدان، آيرىلماق اىستەمۇدىم، آنجاق، آرازىن بىر داھا، «أتاچان» سىسى ايلە پار كا قايتىدىم! آراز، «أتا، من دوندورما اىستەبىرم.» - دئىيب، اليمى توتدو. آياغا قالخىب، دوندورماچى يانينا گىئىب، اوشاقلېغىمدان ايسە آيرىلدىم.

کاسپین احوالاتی . . .

... آرواد واللاه یوخومدو، هله آیلیغیمی آلمامیشام دئیه، اودن ائشیگه چىخدى. اولریندن اىشلەدیگى فابريكا يا گئتمگە خياوان باشىنداكى دوراقدا دوروب ماشينا مىنىب شركته يوللاندى.

سرويسده اوز-اوzonه دېيىنيردى. فابريكا يا يئتىشىب ايش يئرinen كىچدى. او پروفيل بورو سونون فابريكا سيندا چالىشىرىدى. نىچە ساعات چالىشاندان سونرا يولداشلارينىن بىرى يانينا گلىب نىچە دقيقە بئىنىنى يئىه- ندن سونرا، يوز مىن تومن منه پول وئر، دئدى.

يازىق كىشى چاشىب حيران قالدى. جىبىدە پول يوخ، آروادلا ساواشىب، بورج ايچىنinde غرق، ايندى ده امكداشى بوندان پول اىستەيىردى. يئنه آندا-ماند ائدىب، بىر قىران پولوم يوخدور دئدى. امكداش دا راحاتسىز اولوب گئتدى.

شركت ساعات ۱۰-دا سحر يئمگى (صباحانه) وئرىرىدى. ساعات دوز اون اولموشدور. او بىرى امكداشلاريلا بىرلىكده آشخانا يا (آشپىزخانا) دوغرو گئتدى. ماسا باشىندادا اگلىشىب بىر آز آرخايىنچىلىقلا يئمگە مشغول

ایدی، ائله یئمگین شیرین یئریندە شرکتىن ساتىش ائوينىن (فروشگاهىن) سوروملوسو (مسئلولو) بونون يانينا گلىب بئله دئدى: بگ قارداش، بورجون ساتىش ائوينه ۳۰۰ مىنە يئتىشدىگىنه گۈرە و سىنىن بو بورجو واختىندا وئرمەدىگىنه گۈرە دئمىشىم يارىسىن بو آيىن آيلىغىندا چىخسینلار. بونو دئىيب گىتدى. قىدا (غذا) بوغازىندا قالىپ آز قالدى بوغولسون. يئمگى يارىدا قويوب ايش يئرینە قايتىدى.

ادارى واخت قورتولاناجاق بىر كىمسە ايله دانىشىمادى. آخى نه ائىلەسىن؟ آلدېغى ۴۰۰ مىن تومن آيليق ايدى اونون دا ۱۵۰ مىن تومنىن ساتىش ائوی بورجونا چىخاجايدى.

يورقون-آرقىن قاپىنى آچىب ائوه كېچندە آروادىن آغلاماسىن گۈردو. نه اولوب آى آرواد؟ دئىه-دئىه، او تاغا گىردى. آرواد بىر كىشى يە باخىب اوشاغا باخىب بئله دئدى:

آى كىشى، نه جور دئىيم اوشاق ۳ درسدە تجدىد اولوبدو و ... نه جور دئىيم، بىلدىر آلان دوندوروجو(يىخچال) ائله بىل گئجه يانىبىدىر و پولوموز باتىبىدى!!!

اوْسَاقِ مُحِبّتِي

سَوْيِين، پالـتـارـلـارـيـن گـئـيمـك اـيـسـتـهـيـرـدـيـ، آـماـ
كـؤـينـگـيـن باـشـيـنـا كـئـچـيرـدـه بـيـلـمـهـيـرـدـيـ. توـمـانـيـنـ تـرـسـيـنـهـ
گـئـيـرـدـيـ! آـنـاسـيـ گـلـيـبـ اوـناـ يـارـديـمـ اـئـديـبـ گـئـيـنـدـيـرـدـيـ.
يـانـيـجـاـ آـلـيـبـ باـزاـرـاـ گـئـتـدـيـلـرـ. باـزاـرـيـنـ توـكاـنـلـارـيـنـ بـيـرـ بـيـرـ
گـزـيـرـدـيـلـرـ. آـنـاسـيـ اـيـسـتـهـدـيـگـيـ شـيـلـرـيـ آـلـيـرـدـيـ. قـيـزـيلـ
باـزاـرـيـنـداـ، توـكاـنـلـارـيـنـ بـيـرـيـنـيـنـ يـانـيـنـداـ، اوـزوـ يـاشـماـقـلىـ، قـوـجاـ
بـيـرـ قـادـيـنـ اوـنـلـارـيـنـ يـانـيـنـاـ گـلـيـبـ يـارـديـمـ اـيـسـتـهـدـيـ! سـوـيـنـ
يـنـ آـنـاسـيـ اوـزـوـنـوـ توـتاـرـاـقـ اـئـشـيـتـمـكـ اـيـسـتـهـمـهـدـيـ بوـسـسـىـ!
اوـحـيـنـىـ قـوـجاـ آـبـيرـلـىـ دـيـلـهـنـ قـادـيـنـيـنـ اوـشـاغـىـ سـوـيـنـ دـنـ
دونـدـورـماـسـيـنـىـ اـيـسـتـهـدـيـ، سـوـيـنـ اـيـسـهـ، اـئـشـيـتـدـىـ بوـ
سـسـىـ! سـوـيـنـ اـيـكـىـ الـىـ اـيـلـهـ يـاـپـيـشـدـىـ دونـدـورـماـسـيـنـدانـ،
سـوـيـنـهـ سـوـيـنـهـ وـئـرـدـىـ اوـشـاغـا!!

یاسامىن پىش اوزو

آنا اوشاغىن، قولوندان چكە-چكە، كوچەدن آپارماق اىستەيىردى، اوشاق ايسە منه دوندورما آل دئىيردى. آنا قونشۇلارين يانىندا اوزو قىزارا-قىزارا اوشاغى ئوه آپاردى. چورو يوب پاسلانمىش قاپىلارين ايشىگىللە يىب اىچرى گىردىلر. اوشاغىن آغلاماق سسى ئوى آلتىنا آلمىشدى. اوشاق حىيە طدە قالدى. گۆز ياشلارى اونون تكجه يولداشى ايدى!

آنا او تاقدان گئچە ياغىش ياغان زامان اىچرى يە قويان قابلارى حىيە طە گتىردى و تاواندان دامان سولارى كردى يە بوشالدىردى. اوشاق، باشىن حىيە طدە اولان گولданا دايىيىب، درين يوخوييا آددىيم آتمىشدى!

قاپى دؤйىلدو، آنا قاپىنى آچماغا گئتدى، اوزگە دەگىل، ائوين آتابىسىدىر!

آنا «كىشى نه اولدو؟» «قايتىدىن؟» - دئى!

آتا: «اوج ساعاتدى فەلە مىدانىندا بونا-اونا يالوارماقدان يورولدوم، ايش يوخ ايدى» - دئى!

اونون آدی ائلان

نئچه گوندن سونرا آتا اولوردو. گئجه ساعات اون
بیر ایدى و يوخوسو گلمىردى. آروادى ايسە شىرىن
يوخويما گىتمىشىدى. آراز اوره گىندە تانرييلا دانىشىرىدى:

تانرييم سىدن ساغ-سالامات بير اوشاق اىستەيىرم.
اوزون بىلىرسن منه قىز-اوغلان هئچ فرق ائتمىر و يالنير
ساغلام اولماقى بىزە يېتلەيدىر..

ايکى گون او اضطرابلى گئجەدن اۇتموشدو و آراز
ايش باشىندايدى. جىب تلفنو زنگ چالدى. آناسىنinin
سۋىينچ سىسى ايدى:

آراز! اوغلوم، تىز آزربايجان خستە ئويىنه اوزونو
يئتىر. آتا اولورسان!

بىر آتا اوچون، بوندان دا خوش بير خبر اولورمو؟!

گۈزلەمە زالىندا بويان-اويانا گىدىردى. خانىيم دوكتور
عمل اوتاباغىندان دىشىرى چىخىپ و آتا اولماق خېرىنى
آرازا وئرىدى. سۋىينچىنەن ھاراى چكىپ تانرييدان تىشكىر
ائتدى..

اوج آى او گوندن کئچمیشدى و كۈرپەنین سېجىلىسى آلينما مىشدى. بىر ياندان دا ھامى آرازلا ساواشا قالخىب تئز بىر آد سئچ، سېجىللە ئىل دېيىردىلر. آما آراز اۆز اىستىگىندن واز كئچمیردى و اۆزۈم اىستە- دىيگىيم آدى قوياجاغام دېيىردى..

سونوندا اولكەنин باش كندىندىن سونونجو مكتوب گىلدى و آراز اىكىنچى كز اولاراق آتا اولماغانينا سئۇينىب گۈپىلەرە اوچدو. اونون وئردىگى آد قبول اولۇنماشدو و اوج آيليق كۈرپەنин ايندى كىملىكىنده آدى يازىلا جاق ايدى و اودا آراز دېيەن آد: ئىلمان.

قولو يېكىنىتى دوزه لەرى بلدى نىن خىرى يوخ!

قولو، كۆچەدە، قاپىلارينىن قاباغىندا چۈمبەلىب او تورموشدو. يايپىشيق قونشوسو، مشە ولى، ائشىگە چىخاندا، اونو گۈرۈپ، سلام عليكتىن سونرا دئدى:

- قولو كئفىن يېرىنده دىگىل!

- ائلە-بئلە!

- نىچە يانى؟ دى گۈرۈم نە اولوبىدور؟

- هېچ. گۈرۈسن دا نىچە اىلدى، كىرا داملاarda جانىمىز چىخىب. ايندى، يىددى پىللەدە كى يېرىمى قايدىتىرىماق اىستەيىرم. بلدىه اجازە وئرمىر.

- آى قولو، مجوز آل جانىن راحات اولسىن.

- مشە ولى، منى الله سالىيىسان؟! منىم عاڭلىما سن دئىيەن مجوز آلماق چاتمىرى؟ مجوز دالىسىجا گىتتىيم. اونجە ۱۵ مىليون تومان اىستەدىلر. سونرا دئدىلر اولماز!!

- آى قولو، چوخ ياخجي. بئلهسىنە ايشلت. ۱۵ مىليون ايسە جىيىندە قالار.

- ولى لاپ دلى اولوبسان ها. قويىمورلار يانى نە؟

- بابام! اوЛАР مجوز وئرمەيىرلر، يانى سن گئت قاچاق ايشلت.

- نە جور يانى؟

- يئددى پىللەدە، سىدىن قاباق ائۇ تىكىن وار؟

- بلى وار. ائله بىرى كئچن آى تىكىب قورتارىب.

- سوروشدون نە جور؟

- بلى، دئدى بىزە دىنمزلر!

- قولو، دىنمزلر يانى ۴-۵ مىليون وئرمىشىك ائۇ يىخانلارا، اونلارين دا ايشلىرى يوخدور. فقط من قالمىشام، بلدىيە باشچىلارى دئمير، شەھىدە بوش يئرلر نە جور گونو گوندن دولور؟ ائۇ يىخانلار نە ايش ائدىرلر؟

- آهان، آى ولى، ايندى بىلدىيم. سىنىن تانىش-مانىش وارىندى بىز دە او ايشى گۆركى؟

- بلی وار. دانیششارام، گئجه خبریم دگر.

- یاشا قونشو.

- سن ده یاشا اوستا قولو!

آخشم، ولی ائوه قاییداندا، قولونون اؤینین زنگین
چالیب اونا بیر تلفن نمره‌سی وئریب گئتدی. بو
موضوعدان، نئچه گون کئچمیشدی. بیر گون سحر چاغی
قولو ائشیگه گئندنه، ولی ايله توش گلیب، ولینی باغرينا
باسیب اوندان تشگر ائتدی.

ولی ايسه ماراقلانیب:

- «قولو بگ، نه اولوب؟ خئیر اولا.» - دئدی.

- مشه ولی، آلاه سنین بالانی ساخلاسین. سن
تانيتديران آدامين واسطه‌سی ايله شههداري مأمور لارينا
٤-٥ ميليون وئریب. تيكيتتىنى باسلامىشام.

بو اوج - دئرد گوندە بير نفر ده گلیب، نه ايش
گۈرۈرسونۇز، دئمه يىب.

- آى قولو، او آدامين اىشى بودور. بابا من آچار
فرانسه يىم ائله بىل.

- بىلىرم قارداش. ١٥ مىليون هارا - ٥ مىليون هارا؟

- دئىيرم نىه مجوز وئرمە بىرلە! دئمە اونلار دا بو
اقتصادىي وضعىتى گۈرۈپ، بىزە فيكىرلشىرلە!

- بلى قارداش، ئىلە دىر. او جور اولماسا ھېچ كىم
قاچاق دام باسىرلەنماز.

آللاھ بۇ واسطەلرین ايشىن راست گتىرسىن!

- انىشاللاھ! مشە ولى من گئچىكدىم. گىدىم
تىكىيتنىن باشىنا. ھله لىك. ساغ قال.

- قولو قارداش گئت. منلە ايشىن اولسا زىنگ آچ.
يوبانما. ھله لىك.

جىنى آختاريرام

يولا دوشدو. اۆزملە يولدا احتىاج اولان آراجلارى دا گۇئتورموشدو، بىلىردىم اوزون و چتىن بىر يولچولوقلا اوز-اوزهيم. هر يئرى آختارا-آختارا گىئيردىم. بو يولدا ھامىيا محبت ائتمىكدىن واز كېچمىرىدىم. خىئر ايش گۈرمى ده اونوتىمامىشدىم، ھامىنин اليىندن توپوردو و گۈزەلجه باشارىلى يولچو اولموشدو. يولون سونونا يېتىشدىم. قوجا بىر آغ ساققال كىشىنى گۈردو. گۈزل سۈيود آغاچىنин آلتىندا اوپورموشدو. ائله بىل منى گۈزەلەپىرىدى. يانينا گىئىدىم و اوزون بىر يولدان گلدىگىمى دىئىدىم. اونا جىنى آختاريرام سۈپەلەدىم. اوزومە باخدى و گولومسىھىب دئدى: يولو ترسىينە گلىپىسن. قايىت يولون ايلكىنه! چوخ راحاتسىز اولدوم و سىنيرلىرىم پوزولدو. اوستونە باغىريپ: «ھامى دئىيردى يولو دوز گىئيرم» دئىدىم!

قوجا آغ ساققال كىشى اوزونو ايتىرمەدە دەپ بىر داھا سۈزلىرىنى تكرار ائتدى. او، بىر داھا «جىنت يولون ايلكىندهدىر، قايىت» دئىدى!

من ایسه هر نەدن اوژولوب سوروشدوم: يول اوزوندور، قايتىماق زور، ايزلىگى دقيق وئر، آزمائىم يولدان؟

قوجا كىشى گولومسە يىب دئدى: «اوغلوم جىت سنين يانىندايدى، گۈزلرىن گۈرمك ايسىتەمیر، جىت سنين آنابىن آياقلارى آلتىندادير، گىت آنابىن محبت ائت و قايىغى گۈستر و جىته ال تاپماغا آرخايىن اول!»

اوشا قلىق مىسىزلىكى

اون ايکى ياشىيم اولان چاغلار ايدى. ياشام چوخ سىخىتىلى ايدى. آتام بىر ايشچى ايدى. كىرا ائوده او توروردوq. آتام ياشام كئچيرىمە خرجلىرىن عەھدەسىنىدەن گلمەسى اوچون اىشىدە اولمايان گونلر خونچادا سىگار ساتىرىدى. آتام، خونچانى چرخىن اوستۇنە قويوب گئندە يولداشلارىمەن يانىندا او تانا ردىم. بىلمىزدىم آتام، بىزىم اوچون او اىشلىرى ائدىر.

ياي گلىب چاتمىشدى. او خوللار تعطىل اولموشدو. آتام، من ائوين بؤيوك اوغلان او شاغى او لدوغوم اوچون، منى دە اۆزو ايلە سىگار ساتماغا آپارىردى. چرخىن (جوت تكر) قاباغىندا او تورماق لىتى، سىگار ساتماقدان گلن او تانجى اۆزو ايلە آپارىردى. اسىتى اوزومە ووردوqجا، آتامىن نفسى باشىمەن آرخاسىينا دىگىمك ايلە بىرگە، لىت داها گۈزل اولوردو منىم اوچون. نىچە گون بىرلىكده، بو آنلارى ياشاتدىق. سونرا من تك باشىما بو اىشە آرد وئردىم. بىر ثابت يئر تاپىب بوييان-اويانا گىتمىكدىن راحات اولموشدوq. يانىمدا بىر باشماقچى دا، وار ايدى. من دووارىن يانىندا خونچامى قورموشدوq. او اىسە اۆز-اۆزوندە باشماقچىلىق ائدىردى. بعضًا بىر نىچە آرابا

اوستوندە ساتيچيليق ائدن گنج ده بىزىم يانىمىزا
گلىرىدىرلر.

آرا بىر آتام منه باش چكىردى. گون اورتا واختلارى منى يانينا سالىب، بىزە ياخىن اولان ميداندا، او جوزلو بىر يئمك يئىيب خونچا باشىنا دؤنوردوك. بئله واختلار خونچانى باشماقچىيا تاپشىرىدىق. همبرگرى چوخ سئوردىم. آنچاق پولوموز اوندان دا او جوز يئمكلەر چاتىردى.

آتام گلمەين گونلرىن بىرىندە گون اورتا واختى قارنىيم سس سالماغا باشلامىشىدى. خياوانىن او بىرى اليىنده بىر ساندوچىج توكانى وار ايدى. جىيىمدهكى پوللارا باخىب، اورا گىئتمگى دوشوندوم. خونچانى باشماقچىيا تاپشىرىدىم.

ميدانا سارى يولا دوشىدوم. اوز يانىمدا، «باشماقچى ساندوچىج توكانىنا، گىئتىيگىمى آنلاماسىن» - دئدىم. بىر آز ميدانا سارى گىئىدىن سونرا آرخاما باخىب خياوانىن او بىرى اليىنە كىئچدىم. يالنىش بىر ايش گۈرنلرە تاي، قورخا-قورخا ساندوچىج توكانىندان، اىچرى گىرىپ بىر همبرگر تاپشىرىيغى وئردىم. صىدلەدە او توروب، همبرگرىن حاضر لانماسىن گۆزلەدىم. بئش دقىقەدن سونرا همبرگر ماسا باشىنا گىتىرىلدى. سئوينه-سئوينه دونيانىن ان لذتلى

يئمگىدىر دئىه يئمگە باشلادىم. ساندوچق قورتولاندان سونرا خونجا باشىينا دؤندوم.

او گوندن سونرا، آرا-بیر بو ایشی تکرار ائتدیم.
آنچاق آتاما نیسگیل ائتمک اوره گیمه دولدو. نه دن اونونلا
بیرلیکده گئدہ بیلمه بیرم. «اقتصادی دوروموموز خوش
اولسایدی، بئله گونلری ده گوئرمزدیم.» - اوْز-اوْزومه
دئیبردیم. داها همبیرگرلرده لذت يوخ ایدی. او اوجوزلو آت
دورمکلرین داها چوخ سئویردیم.

گۆز يوموب آچانا اوچ آى قور تولدو. داها آتام بو ايشه
آرد وئرمەدى. من ده اوخولا دؤندوم. آنجاق آتامالا
بىرلىكىدە سىگار ساتماق اوغانجىندا راحات اولموشىدوم.
محلە اوشاقلارى ايلە اوخولا گىدىرىدىك. اويناييردىق و
ياشام سوروردوڭ.

ایندی او ایلردن چوخ کئچیر. آنجاق بو او شاقليق
نيسگيلى بيرعؤمور منله قالىبىدىر.

• • • • •

کۈھرى قارانقوش

سون باهار گلەمك اوزرەدىر. يولداشلارىم دئىير: قالدىغىمىز يئردن باشقى يئرە گىئەجىك. آتامدان سوروشاندا: هارا گىئەجىك؟ من تانيمادىغىم يئرلەن سۆز آچىر.

هردن اوْز-اوْزومە ئىلە دارىخىرام! دئىيرم نه اوْلار ئىلە بو يام-ياشىل يئرده قالىب ياشايانق. أما آتام دئىير: بىر آيىن اىچىنده بورادان گىئتمەسک ھامىمىز سوپۇقدان اوْلىرىك. قارانقولاclar اىستى يئرده ياشايانلار. ئىليمىزىن بؤيوڭو دئىيب: اىكى گوندىن سونرا اورمو گۈلۈنۈن يانينا گىئەجىك. آتام دئىير: اورمو گۈلۈ، چوخ گۈزەلدىر و اورادا آياقلارى اوْزون فلامينقولاclar، سارى جىرانلار، قوچلار و... ياشايرلار.

ايىندى تئزلىكىله قالدىغىمىز يئردن كۈچوب اورمو گۈلۈنو گۈرمگە چوخ ماراقلانمىشام... كۈچمك گونو گلىب يىتىشمىشىدى و يولداشلارىم ايلە بىرلىكىدە بىر قىراقدا اوچماغا حاضر اولموشدوق. ئىلين بؤيوڭونون اوچمااغى ايلە ھامىمىز گۈيە قالخدىق. شەھرلرين اوستوندن كئچنده

اوشاقلارين ھامىسى بىزه ال ائله يېردىلر و ائله بىل اونلار
بىزىملى بېرگە اوچماق اىسته يېرلر...

يول چوخ اوزون ايدى. آمما ھئىچ يورولماق
بىلمە يېردىم، يالنىز اورمو گۈلونه چاتماق اىسته يېردىم،
بؤيوكلو-كىچىكلى داغلارى، اورمانلارى، شەھىلرى آشىپ
گىدىردىك. گىتىدىكىمىز يئرە آز قالىردىق. آتام، آنام ايلە
بېر ليكده يانىمدا اوچوردولار و من چوخ سۇيىنيردىم.

... اوزون يولچولوقدان سونرا، آرزوسون چىكدىكىيم
يئرە يئىشىمىشدىك. آما اورمو گۈلۈ... اورمو گۈلۈ من
آرزوسون چىك دىكىلىميش، چوخ آغلادىم بورا گىلىكىيمە.
بورا چۈلدن باشقۇ بېر زاد دىكىلىميش، آتام يانىما گلىپ،
آغلاما قىزىيم، بورا سولو بېر گۈل ايدى. قوروماسىنىنىن
نەدىنىن بىلمە يېرم. سنى آپاراجاغام گۈزل «وان» گۈلونه،
دئىيرلر اورا چوخ سولو و گۈزەلدىر... سىن آغلاما، گۈزل
قىزىيم ...

اوره کده قالان سئوگى

اوره گى دئيونوردو. قافاسىندان يوزلوجه دوشونجە گلىب كئچيردى. نه ائدەجىكىنى بىلمە بىردى. اوشاقلار كيمى آغلايىرىدى. اوتاباغىنinin قاپىسىنى باغلايىب، پىجرە قىراغىندا دوروب كوچە يە باخدى. بىرى قاچىردى. قۇنشو قادىنلار هاراي چكىردى. اوشاقلار اوينايىرىدىلار. قۇنشو قادىنلار ايىسە تره سئچىردىلر. آما ائلايى كدر ايچىننە بوغولوردو. اورك سۈزۈن هېچ كيمىسى يە آچىقلابا بىلمەدىگى اوچون داها چوخ عذاب چكىردى. آخشام يولدايدى و بىر آزدان شەھرى آلتىنا آلاجاق ايدى. گونش كۆچمك دوروموندايدى. ائلايى پىجرە قىراغىندا بىلگى سايار يانىندا گىتىدى. بىلگى سايارىن آچىب، اينتئرنەتتە گىردى. بىلىم يوردوندا اولان ان صىميمى يولداشى چت اوتاباغىندايدى. سئوينىب اونلا چىتشىمگە باشلادى. اوره گىننە قالدىغى آغۇرىنى اسىمە آنلاتماق اوچون چابا گۆستىرىدى. هارادان و نئجە آنلاتماسينا قالمىشىدى.

اسمر ائلايىن نه دئيه جىكىنه ماراقلانمىشىدى. آما ائلايى اوتابانىرىدى. ائلايى آغلاماق آيكونونو ووروب آردىجا «من عاشق اولموشام» يازدى! اسمر ايىسە دالبالاڭ گولمك آيكونلارىن صحىفە يە دوزدۇ. ائلايى راحاتسىز

اولوب، «اسمر، گولمە! بورادا قىزىن، اوغلانا عاشق
اولماسىنىن چتىنلىكلىرىنى بىلىرسىنى؟» يازدى. من
قونشوموز اوغلو آيدىنا عاشق اولموشام، آما دئمك
اولارمى؟

يازىق اولموشام. دارماداغىن قالميشام. اوره گىمى
پارتلاتمىشام. جانىما آغرى سالميشام. اوغلانلار عاشق
اولاندا، قىزلارا دئيه بىلىرلر، آما من نئجە دئىيىم و اوره -
گىمى نه تەھر دىنجەلدىيم؟! مىن جورە آد قويارلار!!

كاش عاشق اولما يايديم! ... كاش!! ...

وطن ساع او لسون

بیر آن آیاق اوسته دوروب، نئچه آددیم آتماق دؤرد
ايل ايدى اونا حسرت او لموشدو. هر ايشين آتا - آنا
يارديمىي ايله ائدىردى. دؤرد ايل بوندان او نجه آيازىن بير
آرابا توققوشماسىندا ايكي آياغى سينىب بىلى ده آغىر
ضربه گۈرموشدو. امام رضا(ع) زيارتىنە گىئندە، «يا امام
رضى منه شفا وئر، دوزھلەم و تورپاقلاريمى دوشمن اليىندن
قورتارماق اوچون قاراباغ ساواشىنا گىئىم» - دئمىشدى.
يازىق آناسى ايله آتاسى اليىندن گلننى، آياز اوچون
اسىرى گەمەمېشىدىلر. آخى آياز اونلارىن بىرىنجىك
اوشاقلارى ايدى، ان او زمان دوكتورلار، ان باھالى و مجھز
خستە خانالار آيازىن قوللوغۇندا او لموشدولار. آتاسى
اولرین ده ساتىب، اوغلۇنون درمانىينا خىرجلەمېشدى،
آناسى ايسيه بوتون قىزىللارىن! دوكتورلار ياواش- ياواش
آيازىن ساغالماسىندا او مودلانىيردىلار. آياز نامازدان سونرا
ساعاتلارجا قورآن او خويوب تانرى يىسىلا مناجات ائدردى ...

بالا-بالا آياقلارى اوستوندە يول گىتمىكى باجارا
بىلىمېشدى. سئوينجىيندن نه ائتدىيگىنى بىلمە بىردى و
«ياشام بويو، آتا - آنا سىزە بور جلو يام» - دئىيردى. آياز
آرزو سونا يىتىشمىشدى و بىر داها ساغلاملىغىنى الله

آلماشىدى. عسگرلىگە گىتمىگى دوشونوردو و عمىسى اوغلو آيدىنلا بىرلىكىدە عسگر گىتمىگە قرارلاشمىشدىلار. آيدىنinin عسگرلىك واختى ايدى و آيازىن دا خسته اولدوغونا گۈرە عسگرلىكىندن اىكى ايل كىچمىشدى. اىكىسىنinin ده آتا- آناسى اونلارى يولا سالماغا گىلمىشدىلر. اتوبوس گىلمىشدى و وطن اولادلارى بىر-بىر آتا-آناalarى ايلە ساغاوللاشىپ اتوبوسا مىنيردىلر. آيازىن آتا-آناسى اوندان آيرىلا بىلەمە يېرىدىلر. آخى اونلارىن ازدىرىپ- بئجردىكلىرى ائلە بو بىر دانا اوشاق ايدى آمما نە ائىلەمك؟ هەر اولادا وطن اوچۇن قوللوق ائتمك بورجدور...

يولدا، آياز اتوبوسون پنجرەسىينىن دىن يوللارىن گۈزلىكىنە باخىردى و فيكىرە گىتمىشدى. آيدىن ايسە، يانىنداكى اوغلان ايلە دانىشىردى. آخشام اوستو ايدى. گونش باكى ايلە ساغاوللاشىردى. اوتوبوس ساخلۇوا(پادگانان) يىتىشدى و عسگرلىرى اىچرى آپاردىلار...

... اىكى آى اوئىرەتىم چوخ تئزلىكىلە سونا چاتدى و عسگرلىرىن چوخو قاراباغا ياخىن ساخلۇولارا يوللانىلدىلار، آياز ايلە آيدىن بىر يئرە دوشىدولر. گونلر چوخ هيىزلى گىئىردى و آنا تورپااغا قوللوق ائتمك اونلارى يورموردو. آخشاملارى دوشمن ياخىن كىندرلە آتش آچىپ

اوردا کى سلاحسىز اكينچىلىرى قورخويما سالىردى. آياز ايله آيدىن ايسە او آتشلى خطىن ان ياخىنىندايدىلار و هر گون باشقىا يولداشلارى ايله بىرلىكىدە كېشىك دورور دولار..

گونش داغلارين باشىندان عسگرلره سلام وئرە-
وئرە گؤويه يوكسليردى. كندلىلىرين بىرى قاچا-قاچا
ساخلۇوا ياخىنلاشىردى. آيدىن: «دايان، داييان! سىنىنله يم
... داييان!» - دئىيب، كىشى داياندى و «يوز باشىنى گۈرمك
ايسىتە بىرم» - دئىى! آيدىن تۆز ياخىنلاردا اولان
عسگرلىرين بىرىنە دئىى. او دا يوز باشىنى چاغىردى.
سانكى بىر واى خبىرى گىتىرنلر كىمى باشىينا چالىب
آغلايىردى. يوز باشى عسگرلره قاپىنى آچىن اىچرى
گلىسين بويوروق ائتدى، كىشى آغلايا-آغلايا اىچرى
گلىب، سايىن يوز باشى، بالام، كندلىلىر و... دوشمنلر
هامىسىن قىربىلار و يئنه باش گۆزونو دؤيدو. گئچە
يارىسى چوخ سايىدا ائرمنى كىنده يوروش چكىب بوتون
كندلىلىرى شىھيد ائندىبىلر، من ايسە او گئچە يولداشىم گىلىن
كندلىرىنده ايشىيم وار ايدى و اوردا قالدىغىيم اوچون ساغ-
سالامات قالميشام. كاش قالما يايديم. دئىى. بوتون
ساخلۇوو كدر باسىدە و هامى سىسىز اوز ايشىندە
ايدى. بعضى لرى سە گۆزلۈينىن ياشلارين ساخالىيا بىلەمە-
بىردىرلر. يوز باشى بو آجى خبىرى تۆز مركزە وئرىب، نئچە
عسگرلە بىرلىكىدە سالدىرى اولان كىنده گىتىدىلر، آياز دا
گئدنلىرين اىچىنده ايدى و آز قالىرىدى اورە گى پارتلايىب

يئریندن چىخسىن و آجى باخىشلارىيلا بؤلگە يە باخىردى...

تانرىيم، سن ياردتدىغىن اشرف مخلوقات بونلاردىلارمى؟! انساندا بو قدر يابانلىق (وحشىت)مى وار؟! يئرە گۆئىه آتشلر آچمىش، قورشونلار وورولموشدولار. كۈرپە، قوجا، قارى، گنج و ... هامىنى اولدورموشدولر. شەھىدلەرى قويلايىب، عسگرلر ايىسە غم اىچىنده عسگر ائوينە قايىتدىلار. هامى اورە گىنده، كاش اوردا اولوب دوشمنى قىرايدىم دئىيردى، آما نە فايىدا...

آخشام كۈچمكەدە ايدى و گونش داغلارا سرمىش قىزىل و پارلاق ساچلارىنى گۇتوروب آپارماغا چابالا يېرىدى، آياز كىشىكىن بولاخارى باخارى ايزلە يېرىدى. بولانلار آياز اوچون ان گۈزلە چاغ سايىلىرىدى. بىر آزدان يوز باشى عسگرلرى بىر يئرە يىغىب دانىشماق اوچون سىسلەددى، «ساينىن عسگرلر و وطنىن قوچاق اىگىدلەرى، مرکزىن دئىيگىنە گۈرە و اليمىزە يىتىشن خېرلەر گۈرە دوشمن صباح گئنجه چىچكلى كندىنە هجوم چكە جك» - دئىيب، بىز دە گئدە جىك آرتىرىدى. عسگرلر ھامىسى هاراى چكىب بىر خوشبخت انسان كىمى آتىلىپ بىر - بىرلەرىنى باغرىلارينا باسىدىلار. آياز، آيدىنا، اىستەدىگىم چاغ گلىپ چاتىپ و انتقام واحتىدى، - دئىى...

سحر چاغى ايدى و ياخين كندردن گۆزل اذان سىسى، عطرىنى گۆيىلرە سېله بىردى، آياز باشقۇ عسگەرلە تاى نامازىن قىلىپ توفنگىن و باشقۇ آراجالارين حاضرلاماقدايدى. نئچە ساعاتدان سونرا چىچكلى يە دوغرو يورو يە جىكدىلر...

ساعات اوڭى اولموشدو و گونش گۆزل ياز هاواسىيلا بىرلىكده دوغايىا حكومت ائدىرىدى. كندىن اهالىسى اوزاقدان عسگەرلە گۈرۈب سئويندىلر. عسگەرلە ساواش آرابالاريلا كنده يئتىشىدىلر. يوز باشى ھە كىمىسىنин ھارادا اولدوغۇنۇ گۈستەرىپ، كندىن كىشىلىرى ايلە بىرلىكده، كندىن آغ ساققالىنinin ئۆينە يىغىلىدிலار. اوشاقلار ايلە قادىنلار بىر آرخايىن سىغىناباجاغا آپارىلدىلار...

اوچ گون ايدى عسگەرلە كنده ايدىلر و دوشمن كنده گلمەميشىدى. آغ ساققالالارين اىستىگىنە گۈرە عسگەرلە بو گىنجەنى دە قالمىش اولدولار. گىنجە ساعات اىكى ايدى و آياز ايلە آيدىن اىكىسى دە بىر يئرده دوروب اويان - بويانا باخىردىلار. آياز، آيدىنا ئىللە بىل او تىپەدن بىر شىئىلر آشاغى دوشور-دئدى. آيدىن دا سرعتلە اورايىا باخدى، آما بىر زاد گۈرمەدى. آياز دقتىلە بىر دە باخاندا دوشمن عسگەرلەرنin كىملىك بويون باغلارىنinin پارلاماسىنى گۈرۈب تئز يوز باشىيا خبر وئردىلر...

هامى تئز و سىسىز حاضر اولدولار. يوز باشى، عسگىرلەر، من دئىهندە آتش آچىن دئىب، اوز يئرىنه گىتىدى...

آتش آچىن! قورشون سىسى قولاقلارى دلىرىدى. دوشمن چوخ ياخىنلارا چاتمىشدى و اوزلرىن تاپانا نئچە نفرلىرى هلاك اولدو و باشقالارى قايالار آرخاسىندا گىزىلنىدىلر. نئچە ساعات ايدى آتىشما داوام ائدىرىدى و آيدىن ايله آياز بىر-بىرە ياردىم ائدىب دوشمنه قورشون آچىرىدىلار و چوخلاريندا بونلار هلاك ائتدىلر... دوشمن بونو آنلامىشدى و چالىشىرىدى او آچىنى (زاويمى) باغلاسىن ... و آياز وورولدو...

آيازىن هارايى يئر-گؤيو سوڭە - سوڭە كندە داغىلدى. قان آخر بولاق كىمىمى آيازىن بوخوموندان(بدىنندەن) يئرە آخىردى. آيدىن تئز آيازى باغرىنا آلىب تداوى اوچون عسگىرلە گلن دوكتورون چادىرينا آپاردى. اونلارين يئرىنه اىكى نفر باشقۇ عسگر كىچىب يئنە دوشمنى آتشە باغلادىلار... قان چادىرى دولدورموشدو و آيدىن آغلابىرىدى. آياز بايىلمىشدى و نئچە دقىقەدن سونرا بىلەسىن آرابا يىمندىرىپ خستەخانا ياشىدىلار. آيدىن ايسە اونلا بىرلىكىدە گىتىدى. يولدا آيدىن، آيازا «گۆزلىرىنى قاپاتما، ايندى يېتىشىرىك» - دئىرىدى. آياز، سونوندا آرزو ما يېتىرىپ وطنە لايق بىر

اوغول اولدوم دئيردى. آيدىن ايسه گۈزلرین يوموب
آغلاماقدايدى....

تلسيزدن يوز باشينين سسى گلدى. عسگر!
عسگر!، آيدىن گىلى سىسلەيردى. آيدىن تئز جوابين
وئردى و بويور كوماندام دئدى. عسگر، آياز نه دورومدا?
دئدى و آيدىن، حالى خوش دَكِيل يوز باشىم، آما نفس
چكىر دئدى. يوز باشى اوجا سىس له باغيرىب دئدى: آياز،
اوغلوم! سن ياشاماليسان. سىزىن جاندان كىچمەلرiniزله
دوشمنى هلاك ائتدىك و بوتون كندلىرى قورودوق.
آيازىن گۆزو دولوب، گۆز ياشلارى اوزوندن آخماغا
باشладى. اوره گىيندە تانريبيا شوكور ائديب، گولومسىنى.
سونرا آيدينا باخىب دئدى: آناما دى، منه آغلاماسىن و
اوغلون قوچاق بىر اوغول كىمى وطن يولوندا جانىندان
كىچدى. «وطن ساع اولسون» سؤيلە، او آندا آيدىن تئز
اوزوندن اوپوب، سن ياشاماليسان دئدى. آياز
گولومسىن پوزما ياراق قوچاق ايگىدلر كىمى گۈزلرین
دونيا ياباغلادى....

سئوگى يوچولارى

منىم آديم ئىلماندىر. بو حكايهنى، نئچە واخت بوندان قاباق، آيدىن، آتامىن، خاطره دفترىن اوخوياندان سونرا يازماق اىستەدىم. آتام، ۱۳۵۰-جى گونش ايلينىدىن سونرا بو اولا يلار لا ياشايىبدىر. اينانيرام سىز ده منه تاي بو گۈزىل سئوگى ماجراسىنى، سئوه جىكسىنىز:

آيازلى بىر گئچەايدى. اولدوزلار سايىلىرىدىلار. آى لا گۈييون گئچەسى خولىالار شەھرىنinin گئچەسى ايدى سانماق اولودرو. هر نە سئوگى قوخوسو وئريردى. اسىنتىدىن اسن آغاج يارپاقلارىنinin سىسى، سۆزسوز گۈزىل ماھنى يا چئويرىلىمىشدى.

او، دامىن اوستوندە يالقىزجا اوزانىب بو گۈزلىكلىرى ايزلە يېردى. بىر آزجا كئچميشە گىتمىشدى. سئوگىلىسى ايلە، تانىش اولدوغۇ گونە. «گەمىچى» كندىنده، گون بازارى قورولموشدو. ياخىن كندىردىن ده، اورا گلمىشدىلر. آيدىن ايسە گون بازارىندا، كتاب ساتىردى. سولماز، كتاب آلماق اوچون، «يووالار» كندىن دن، اورا گلمىشدى. بئله بىر فرصتى اىكىسى ده آختارىرمىشلار. آيدىنinin باخىشلارىنдан، سئوگى دامىردى.

سولماز، بیر نئچە دقیقە اوونون یانیندا دایانیب، نئچە کیتاب سئچدی. آنجاق، آیدین، سولماز سئچن کتابلارین پولون المادى. او، نئچە دؤنە گون بازاریندا گۇرۇشىندن سونرا، سئوگى باغلىيغىن آچىقلامىشدى. سولماز ايسە رؤياسىندا بئله بیر گونو آرزۇلايانلارا تاي، قبول انتمىشدى!

او خاطرهلىرى دوشونە-دوشونە، گولومسى دوداقلارينا قونوردو. آناسىنین، يواشجا ناماز سىسى بو گۈزلىكىن موسىقىسى اولمۇشدو. دوغا، گۈزلىك ياراتماق اوچون قولون چىرمالا يىب، سانماق اولوردو.

فاطمانىنە، نامازىن قورتاراندان سونرا پاجادان، آيدىنى، آخشام يئمگى اوچون سىسلەدى. يوخ! ائلە بىل آيدىن بو روپالارдан آيرىلماق اىستەمیر. آناسى نه قدر سىسلەدىكىجە، آيدىن ائشىتىمزلەرە تاي، سىن بىلەمەدن باخىشىن آى لا اولدوزون قاش گۈز آتماسىنا تىكمىشىدیر. فاطمانىنە اۆزو داما چىخىب آيدىننىن اللرىنى آنا قايىغىسى اىلە سىخىب- «اوغلۇم، هرنە دوزەلە جىكدىر، او مودون گۈيىدە كىنه اولسۇن»، دئىه، آيدىنى سوفرا باشىينا آپاردى. آخشام يئمگىنندن سونرا، او دوشونجەلرايىلە يوخويما گئتمىشدى.

سحر چاغى خوروزلارين بانلاماسى اىلە يوخودان دوروب، يئنى بىر گونو باشلا迪لار. ساعات سىگىز

اولموشدو. شەھر ماشىنى، كندىن اىچىنده، شەھرە گەندىلرى
گۈزلەيىردى. آيدىن مىنى بوسا سارى گەندىب ماشىندا
او توردو!

بىر آزدان، سوروجو يولا دوشدو. بىر ساعاتدان
سونرا شەھرە يېتىشىدىلر. آيدىن چانتاسىنى گۇتۇرۇپ
شەھرىن گۆل اوستۇ مىدانىنا سارى يوللاندى.

آيدىن، گوندە گمىچى دن شەھرە گلىب، گۈزل و
سئومەلى، اورمو شەھرىنин، «گۆل اوستۇ» مىدانىندا الدە،
كتاب ساتاردى. آزدان-چوخdan پول قازانىب قوخ
آناسى ايله اوز باشىن ساخلايىردى. كتاب ساتماقدان چوخ
پول قالماسا دا، آتاسىنин سىقورتا (بىمە) وئرن حقوقو،
اونلارى كىچىنديرىرىدى. كىتاب ساتمااغى، آتاسىنин دونيا
دېگىشىمەسىنەن سونرا، باشلامىشىدى. آيدىنин آتاسى،
الدن يايپىشان، قوچاق آدام ايدى. بوندان دولايى هامى
اونا و عايلەسىنە حورمت ائدىرىدىلر. آناسى ايسە، زحمت
چكىن، باشارىلى، تجروبە لى، آنلاقلى بىر قادىن ايدى.
كىنده هامى اونا، فاطما ننه دئىيرىدىلر. فاطما ننه نين اللى
ياشى وار ايدى.

آيدىن، دؤرد ايله ياخىن ايدى، اىستىدە-سوپوقدا،
قاردا-بوراندا، اورمو-گمىچى يولونون يورقونو اولموشدو.

آتاسين الدن وئرمك، آيدينين درسدن آيريلماسينا، اىستەمەدن نەدن اولموشدو. آناسينى كىچىندىرەمك اوچون ايشلەمەسى گركلى ايدى.

درسه-كتابا ماراقلى اولدوغونا گۈرە، كتاب ساتماگى سئويردى. اونون اىستىگى اورمۇنۇن اصلى خياوانلارينىن بىرىننەد بؤيووك بىر كتاب ساتىش ائوينى آچماسى ايدى. آيدىن كىمى چالىشقاڭ آدام اوچون بو اىستك الدن اوذاق دەگىلدى.

ايش وضعىتىنин يانىندا دا، «يۇوالار» كندىنин خانىنин قىزى ايلە سئوغىلىي اولماغانىنى آناسىندان باشقა، هئچ كىمسە بىلەمە يېردى. آيدىنин كاسىبىلىق ياشامىنин يانىندا، سئودىيگى «سولماز» وارلى بىر عايلەدە ياشا يېردى. او، خانىنин اوگئى قىزى ايدى. آنجاق، آيدىن بونو بىلەمە يېردى.

سولماز، وار-دؤولتىن اىچىننە بؤيودو گونە باخما ياراق سادەلىگى سئويردى. آيدىنسىز دونيانى، قورتولوش سانىردى. او آيدىن اوچون بىتىك يازىپ بىر يول ايلە اونا چاتدىراردى.

سولماز ايلە فرقلى اولاراق ظالىم بىر آتاسى وار ايدى. يۇوالار كندىنин ايکى-اوچ قولدور آداملارىندان

سونرا هئچ کيم خان ايله ايلگيده دگيلدى. دئمك اولار هئچ کيم ايله يولا گىتمىزدى. بو دورومدا، آيدىن ايسە، خانىن قىزىينى سۈپىرىدى. بو مىسئلەنى حل ئىتمك، گئىجە- گوندوزون آلمىشىدى. سولماز دا بونو بىلىرىدى. آنجاق، او آيدىنا، «ھر يئرە سنىن لە گلرم»- دئمىشىدى. تكجه بو سۈز آيدىنى ياشادىردى...

گونلرين بىرىيندە، گون اورتا چاغى ايدى. آيدىن، كىتابلارينىن يانىندا دورموشدو. اليندە «كوراوجلو» داستانىن اوخويوردو. بىر نئچە دقىقەايىدى اورتا ياشلى بىر او جابوى كىشى اونون كتابلارينا باخىردى. بىر آز اويان- بويانا باخىب آيدىنلىن يانىنا گللىپ، «اوغلۇم! درس اوخويورسان مى؟»- دئىپ، چۈمبىدى!

آيدىن؛ «من دئىردى ايلدى درسى بىرا خمىشىشام. ايشىم كىتاب ساتماقدىر»- دئى. كىشى آزجا فىركە جوموب، «اوغلۇم نەدىن دئىيە بىلرسىن مى؟»- دئى. آيدىن دا، «ھئچ! آتام عۇمرۇنۇ سىزە وئرىپ دىر». دئىيە، آچىقلادى. كىشى نئچە واختا يىميش، آيدىنلى، گۆز آلتىندا ساخلايىپ، ياخشى چاغدا، اونون لا دانىشىغى گۆزلە بىردى. آزجا دانىشىپ، آيدىنلەن آيرىلدى. نئچە گون، آرا- سىرا يئنە، آيدىنلىن يانىنا گلدى. داها، بىر- بىرلىرى ايله يولداش او لموشدولار. اونون آدى اسماعىل ايدى. اسماعىل، اللې- بئش ياشىندا، اوجا بوى، كوركلى و قانى ايستى ايدى.

اونون اوشاغى اولمادىغى اوچون، خانىمى آيرىلەمىشدى. اسماعىل وارلى-دؤولتلى آدام ايدى. اونون، بويوك بير تويوقلوق شىركتى وار ايدى. او، آيدىن كىمى، چالىشقاڭ ايله باش آشاغى گنج له تانىش اولدوغونا سئوينىرىدى. نېچە واخت بو تانىشلىق دان سونرا، آيدىنا، اونون ايش ائوينه گئدib اوردا چالىشماسىنى اونرى وئردى. آيدىن، «گىك ائوده آناملا آرایا قويوب، جوابىنى سىزە وئرم»- دئدى. اسماعىل ايسە ساغولاڭاشىب گئتدى.

آيدىن، گىچە ائوه دۇئركن، بوتون سۆزلىرىنى آناسى ايله آرایا قويدو. فاطما ننه، دويغوسال باخىشلارلا، آيدىنин، سۆزلىرىنى دىنله يېردى. او، آيدىن دانىشاندا، فكرىن، فقط اونا وئردى. بودا آيدىنا چوخ خوش گلردى. آناسى، آيدىنин دانىشىغى قورتولاندان سونرا، «منىم سئومەلى اوغلوم، سن يېرمى ايکى، ياشىندا گنج و دوشونجەلى كېشىسىن. اوزون هانسى يولو ياخشى بىلىرسىن سە سەچ. فابرىيکادا، چالىشماق سىنин گله جە گىن اوچون ياخشى دىرسا، گئت چالىش. يوخ، باشقى بير آماج-ين وارسا، اوندا، اماجلارىنى دوشون».«-دئىب، سوفرانى حاضرلاماغا گئتدى.

آيدىن، صاباحىسى گون يئنه كتاب ساتىدىغى يئره گئدib، كىشىنин گلمەسىنى گۈزلهدى. گون اورتا اولموشدو. گئدib، بير آغاچىن كۈلگە سىننە دورموشدو.

قوشلارين آزادلىق لا ماهنى اوخوماقلاريندان، لذت آپاراركىن اسماعيللىن يولون اوزله ييردى. آنجاق، كىشىدىن خبر يوخايدى. اونون فكرى اسماعيل دان، آيرىلما ييردى. شانس، دئىهسەن، بىر يول اولسا دا، بونون قاپىسىنى چالىب. رؤيالاريندا قوشدوغو ياشامىن اوز وئرمەسىنى چوخ ايستە ييردى. قوشلارين نغمه لرى، آيدىنى درين رؤيا دىنيزىنە سالمىشدى. گون اورتا دا قورتولوب، كىشى دن خبر چىخىمادى.

گون قارالاركىن، آخشام واختىنinin گلمك چاغ ايدى. مسجىدىن گول دسته لىيندن، گۆزل اذان سىسى، او رومو شهرىن بورو يوردو. آيدىن بالا-بالا كتابلارين يىغماقدا ايدى. او زاقدان بىرى اونون آدین سىسلەدى. آرخاسىنا دۇندو گوندە اسماعيللى گۈرددو. آز قالدى گۈليلە اوچسون. اسماعيل ياخينا گلىب، ايش ائويىنده باشىنinin قارىشىمىسى نەدنى ايلە گەنجىكىدىيگىنى آچىقلادى.

بىر آز دانىشاندان سونرا آيدىنidan دوننكى ائنرىسىنە گۈرە جاواب ايستەدى. آيدىن بىر آز دوشۇنوب، سونرا، «قبول ائدىرم» - دئىدى. اسماعيل، ايش ائويىنин آدرسىنى آيدىنا وئرىب صباح اورا يا گلمەسىنى ايستەدى. اسماعيللىن دوداقلارينا، او زون چاغدان سونرا گئرچك گولومسە سوزموشدو. اىچىنده، خوش بىر دويغولار يارانمىشدى. او ز - او زونە، «آيدىنى، تانرى

یئتیریب‌دیر»-دئیبردی. او آیدین لا یاخشى گونلرى اولا جاغىغينا اينانىردى.

آيدین اسماعيل دان، آيرياندان سونرا، مىوه بازارينا گئديب يام-ياشيل ميوه‌لردن آليب ائولرينه قايبىتدى. يولدا گله‌جىكىنى دوشۇنوردو! اۆزۈ، سولماز، آناسى و گۆزل بىر ياشام! ائوه چاتىب، ال-اوزون يوياندان سونرا، بوتون ياي گئجه‌لرinen تاي، آخشام يئمگىننى يئىبيب، داما چىخدى. آيدين اوچون، سوواقلى كند دامىندا ياتماق، سئويىملى آناسى ايله او توروب دانىشماق، هئچ لذت له دگىشىلmez اىدى. او، بىر آزدان، آناسىنى دا، داما چاغىرىپ، گئجه يارىسىناتاجان، اورك سوئزلىرىنى پايلاشدىلار. آناسى ياتاندان سونرا، سئودىگى سولمازا دا بىتىك يازىپ، نئچە گونون او لا يلارين اونا بىلدىرەمك اىستەدى.

سحر تئزدن يووالار كندىنinin بؤيوک چىنار آغا جىينىن يانينا گئديب بىتىكى، قرار قويدوق لارى گىزلى يئرە قويوب، گمىچى يه دئنوب، شهر ماشىن ايله شهرە سارى گئتدى. ماشىن شهرە يئتىشىندن سونرا، اسماعيلىن ايش اوينە سارى يولا دوشدو.

اسماعيل بىگىن، «آيپارا» آدىندا، توپوقلوق شىركتى، اورمۇنون نازلى چايى بؤلگەسىنده اىدى. گۆزل دوغا، يام-

ياشىل داغلار، گوللو-چىچكلى آغاچلار ايله سو ايله دولو اولان، نازلى چايى، هر انسانا دينجلىك باغيشلاييردى. آيدىن شيركته چاتىب، فابريكانىن زنگين چالدى. گۆزتچى، كيم اولدوغونو سوروشاندان سونرا آيدىنى ايچرى آليب، رئيسين دفترينه آپاردى.

گۆزل بير ايش انوى ايدى. هر نه دوزن ايله اوز يئرindenدە ايدى. ايشچيلر، ايشلىرىنىن باشىندايىلار. اسماعيل بىگ ايسە او تاغىندا، آيدىنى گۆزلە يېردى!

آيدىن او تاغا گىرر كن، او، سئوينچ ايله آياغا قالخىب آيدىنى باغرىنا باسىدى. او توروب نئچە دقيقە دانىشدىلار. كىشى بوتون اۋزلىك لرى ايله، فابريكانىن ايشلىرىنى آيدىن لا آرايا قويدو. دانىشدىق لارى او زدن، آيدىن آمباردا، چالىشا جاق ايدى. او، آمبارىن، سوروملو سو او لموشدو. دانىشىق لارى قورتولاندان سونرا، مودور، آيدىنى، ايشچىلىرىن يانينا آپارىب، اونلارا تانىتىدىرىدى. اسماعيل، آيدىنا، «راضى او لسان، صاباحدان ايشە باشلايا بىلرسن»-دئدى. آيدىن ايسە، «من بوگوندن ايشىمى باشلاماغا حاضiram». -دئىيب، ايش پالتارى آليب، چالىشماغا باشلادى.

گون لر، بير-بىر او توب گئتىدىرىدى. دؤرد يئددىيجه، آيدىنин ايش باشىنا كىچمه سىيندن سو ووشوردو. بوتون

دوزلوك ايله ايش يئريندە حاضر اولوردو. ايشلىرى واختىندا گۈروردو. هامىنин حۇرمىتىن ساخلايىب، بوتون ايشچى لر لە كېچىنيردى. هر ايش اوز يولونداايدى. اسماعىل بىگ دە گىتدىكچە آيدىنا باغلىلىقى آرتىب، اونا داها چوخ گووهنىردى.

آيدىنinin ايش يىھىسى اولماسىندان، اىكى آىدا، سوووشدو. گىتدىكچە مادى دوروملارى ياخشىلاشىردى. بو دورومدان سئوگىلىسى «سولماز»-دا سئوينىنib، ياخىن گله جىكده آيدىنا، يىتىرمىگە اومىدو آرتىمىشدى. فاطمانە، هر گون آيدىنا دوعا ائدىب، آيدىنى سوايله يولا سالىردى. ان دوغروسو آنا قايغيىسى، آيدىنinin قۇرۇجوسو ايدى!

ايىستى يايىن، زومار آيىنinin سون گونلرينه آز قالىردى. آذربايجانىن قدىم عادت-عنعنه لرىندەن اولان، «سوناي» گونو دە گلىپ چاتماقداايدى. زومار آيىنinin سون گونوندە آذربايجاندا، بوتون سئوگىلى لر، بىر-بىر لرىنه پاي وئرلر. سولماز ايله آيدىن ايسە بو گونو اونوتامايمىشدىلار. آيدىن، سولماز اوچون گۆزل بىر قىرمىزى لئچك آلمىشدى. سولماز ايسە آيدىنا بىر جوت گون باشماق!

سونوندا سئوگىلى لرىن، گۆزلەدىگى، «سوناي» گونو گلىپ يىتىردى. چىنار آغاچى بو اىكى سىنinin گۈرۈشوب پاي وئرمه دوراغى ايدى. آيدىن ايش ائۋىنە گىئندە

آلديغى پايى چيتارىن تاناسىينا قويوب، سولماز قويان پايى باغرينا باسيب، آپاردى. مىنى بوسدا، قوتونو آچىب، باشماق لارى گوركىن چوخ سئويندى. اگىلب، باشماق لارينا باخدى. گولومسەسىن ساخلايانمادى. باشماق لارى لاب كوللوگە آتمالى ايدىلار. سولمازىن، خوش باخىشلى، قاپ-قارا گۆزلرى، گۆزلرىنىن قاباغىندان آيرىلمايردى. اورگىنه گلن سئوينچ دويغوسو، هئچ كلمه ايله، دىلە گلمز ايدى. نئچە ساعاتدان سونرا، سولماز، بىرداها، آناسىندان گىزلىجە، چيتارىن يانينا گلىب اوردا اولان آغاچ دئشىگىندن، لئچى گۇتوروپ، اوپوب آپاردى. سولماز، ائوه دوننده، اوزونو، بولودلار اوستوندە حس ائدىردى. آز قالىردى چىچگى چارتلاسىن. آرزو ائدىردى، هئچ كيم اولمايان يېرده اولوب، اوركىن، «سنى چوخ سئوپرم، آيدىن جانىم»-دئيردى. اونا، يېردىن-گۈيدىن، سئوگى ياغىردى. گولومسە، بىر آن دا، دوداق لارىندان قاچمىردى. لئچك دن، آيدىنinin قوخوسون حس ائدىردى. ائوه چاتىب، او تاغينا گىتدى. گۆزگۇ قاباغىندادا، نئچە دقيقە، لئچگى باشينا اورتوب، اوزونه باخدى. او، سئوگى اىچىندە، او زوردو!

او گون، اىكىسىنە ده اوندولماز بىر گون ايدى. او اىلين سونايى، اونلارى ياشايىشلارىندا سئويندىرن ان بؤيوک خاطره لىردى ايدى. سوناي گونونون صاباحىندان، آيدىن يئنى باشماقلارىنى گىئىب ايش ائوينه گىئىردى.

سولماز اىسىه قىرمىزى گوللو باش اوْرتوسونو ھەر يئرده اوْرتوردو. فاطماننەدن سونرا، هئچ كىمىن بونلارين اوْره كلىرىنەدە اولان سئوگىدىن خېرى يوخايدى! ايش ئويىنەدە آيدىن گىتدىكىجە ھامىيەن يانىندا، عزيز اولوردو. ايشچى لرينى اىچىنەدە، اىكىسى داها چوخ آيدىنى سئويرىدىلر. اونلار، ھەر فرصت دە، آيدىنا قوللوق ائدىب، صمىيمىت لرينى بىلدىرىرىدىلر. بىر گون آيدىن ايشدن چىخىپ ائوه دۇرنىكەن، اىكى نفر يول كىسن، اونون يولون كسىب، زور ايلە پول اىستەدىلر. اونلار آيدىننەن گىئىنەجە-گىنەن بىر وارلى آدام ساندىيالار. آنجاق، اللرى هئچ نە يە چاتمايىب، بىر آز چىرىپىشاندان سونرا، بىرلى آيدىننەن اللرىنى توتوب، او بىرىسى بؤيرىونو پىچاقلايىب قاچدىيالار. قان يئرى بولامىشىدى. آيدىننەن ھارايى گۈيىو سۈكۈردو. اورادا اولان ائولىدەن، نىچە نفر ائشىگە چىخىپ تىز اونو، خستەخاناييا آپاردىيالار. دوكتورلار اونو گىتىرنىلردىن تىشكىر ائدىب، «آزجا دا گئچ گىتىرسەيدى، ائلردى»-دەدىلر. آيدىنندان چوخ قان گىتسە دە، تىز جراحليق اوتاباغينا آپارىب، عمل ائتدىلر. آنجاق، او، بىر عۆمۈرلۈك بؤيركلىرىنەن بىرىن الدن وئرمىشىدى!

گئچە ساعات اون بىر آيدى. هئچ كىمسە، آيدىننەن باشىنا گلدىگىنەن خېرى يوخويدو. يازىق آناسى، تك باشىنا، كندىن مىنى بوس دوراغىندا، آيدىنى گۈزلەبىردى. اوْره گى تىپ-تىپ ائدىردى. الىنەن بىر ايش گلمەيرك،

ائوه دؤندو. او گئجهنى، فاطماننە مىن گئجه ايله ائشىت او لاراق گوندوزه يئتىردى.

گون چىخان چاغدا، شەھرە گىئدن ايلك مىنى بوس لا يولا دوشدو. او زونو آيدىنин ايش ائوينه يئتىردى. ايشچىلر ياواش-ياواش اورا گلىرىدىلر. فاطما نە يئتىشنىن، آيدىنى سوراقلاشىردى. بىر ساعاتدان سونرا، اسماعىل بگ ايش ائوينه گلىپ، آيدىنин آناسى، او غلونون ائوه قايىتماماغىنى او نا بىلدىرىدى. تۆزجە گئدىب ژاندارمەرى يە آنلاتدىلار. نئچە ساعاتدان سونرا، ژاندارمالار، آيدىنин هانسى خستە خانادا اولدوغۇنۇ اونلارا بىلدىرىدى. فاطماننەنин، اىستەمەلى آزجا بوزوشموش، بالاجا گۈزلىرىندن، گۈز ياشى دامجى-دامجى ياناق لارينا دامىرىدى. اسماعىل بگ ايسە آغلابىرىدى. نئچە ژاندارما ايله بىرگە، او زلرىن خستە خانا يائىپ، آيدىن ياتان او تاغا گئتىدىلر. آيدىنى دىرى گۈردو كلىرىنده اورە كلىرىنده، او مود روحو جالاندى!

فاطماننەنин نىسگىل لرىنە بىرى ده آرتمىيشدى. آيدىن ياواش-ياواش گۈزلىرين آچدى. آناسىنин اللرى گۈئىھ سارى ايدى. آيدىنا دوعا ائدىرىدى. اسماعىل كىشى ايسە، فاطماننە يە «باجى، آيدىن منه دوغول سا يىلىر. من اونون آرخاسىندا يام. هېچزادى دوشونمە يىن». - دئىيردى!

آيدىن بوتون اوياناندان سونرا، مأمورلار اوندان سۇرۇ سوروشماغا ايچرى گىردىلر. آيدىن، او ايکى نفردن نمنه يادىندا قالميشىدى اونلارا آنلاتدى. مأمورلار دا آيدىنinin سۆزلىرىنى يازىب-پوزاندان سونرا اورادان گئىدىلر.

سانجى آيدىنى بوغوردو! آنجاق، آناسى اوژولىمەسىن دئىه اوژونه گتىرمە يېرىدى. نئچە گون بو اولايى دان كېچىرىدى. اسماعىل بگ هر گون اونا باش چكىرىدى. آناسىنىن دا، گئجه-گوندوزو يوخ اىدى. بير اىشى آيدىنinin ساغلامينا دوعا ائتمك اىدى. نذر چىخىرىدى. ناماز قىلىرىدى. آللaha يالوار-ياخار ائدىب، بىرجه اوغلونا ساغلاملىق اىستە يېرىدى.

اون گون چكمەدن، آيدىن، خستە خانادان مرخص اولدو. دىرى باش، انرژىلى و ساغلام اىدى. اسماعىل بگ اونلارى گمىچى كندىنە آپارىب، آيدىننا؛ «نئچە گون ده ائوينىزدە دىنجلەنەن سونرا ايشىنە دؤنرسن.»- دئىب اونلارдан آيرىلدى. بو اون گون سولماز اوچون ياسا دؤنموشدو. قاپى-قۇنشودان، آيدىنinin يارالانماسىنى بىلەمىشىدى. آنجاق، اليىن بىر ايش گلمىرىدى!

آيدىن ايکى-اوچ گون ائودە دىنجلەنەن سونرا، ايش ائوينە دؤندو. بوتون ايشچىلر اونون ايش ائوينە

قاييتماسينى تبرىك دئمگە سيرالانمىشىدilar. آيدىنин دوز چالىشماسى، اونون سئوپىلمەسىنە بؤيوك نەدن اولموشدو.

آيدىن ھامىايلا گۈرۈشوب، صممىمى يولداشلارى - نىدا قوجاقلايىب اۋېدو. ھر زاد، يئنى دن باشلايىردى. او، اىشە دوندوگونه تانرى ياشىرىدە. نىچە واخت ايدى، ياتاق اوستە قالماق دان، بئزمىشىدە. آنجاق، بىرداها، دئىيىب گولە-گولە بوتۇن گوجو ايلە، ايشىنى باشلادى. اونا، ياشام، داوام ائدىردى ...

سون باھار گونلرى ايدى. آغاچلار پالتارلارин سوپۇنور دولار. اۋازلىرين، شىيرىن يوخويما قاچماق اوچون حاضرلايىردىلار. ائله بىل، ياتماغا يامان تله سىيردىلر.

آيدىن، اسماعىيل بىكىن او تاغىندا ايدى. اورە گىينىدە گله جىڭە او مودلو اولسادا، چوخ دارىخىردى. اورە گى سولمازى گۈرمىدىن او ترو تله سىيردى. آنجاق نە ائده جىكىنە قالميش -دى!

آياق اوستوندە دوروب، بويان - اويانا گىندىردى. بعضاً دە پنجرەدن فابريكانىن حىيە طىنە باخىردى. اسماعىيل بىگ آيدىنин داوارانىشىندان، بىر شئى اونون اورە گىينىدە اولدوغونو آنلايىب، «آيدىن گل او تور بىر آز دانىشاق» - دئى! آيدىن ايسە بونو ائشىتىمك اىستەينلر

کیمی تئز صندله او توروب، اسماعیل بگه با خیب، سونرا اوره گی دولوب، «من او زومو چوخ يالنیز حس ائدیرم»- دئدی.

اسماعیل، «نه دن او غلوم؟ منیم کیمی بولداشین وار. عزیز آنان وار. نه اولوبدور؟ آنلات گؤروم.»- دئدی.

آیدین، نئچه دقیقه فکره گئیب دوشوندن سونرا، سولمازا عاشق اولدوغونو و بوتون اولاپلاری آنلاتدی!

اسماعیل بگ اوجادان گولوب، «سن عاشق اولوبسان آیدین! چوخ گؤزل. نه خوش خبر جانیم. منی چوخ سئویندیردین.»- دئییب، سونرا او مود و ئرمک او چون، «داریخما بو دا دوزه له جك او غلوم! من ده بوگونلری ياشاتمیشام. هر شئی يولونا دوشە جك. كئفینى ساز ساخلا.»- آرتیردی.

آیدین بیرآز در دلشندن سونرا، اور گی يوموشانیب، ايشینه دؤندو. آمبارا قاييدیب، صندله او توروب، راديو دينله بيردى. اورمیه کانالی، آشيق درويش دئین آشيق داستان لاریندان يابيردى. بو گؤزل آشيق موسيقى سى آيدينا دينجilik وئریب، كئفی نى يئرینه قايتاردى.

صاباحىسى گون اسماعيل بگ، اربابى ايله بو قۇنۇيو
آرایا قويماق اوچون يووالار كندىنه يوللاندى. آنجاق، اورا
گئتمەسىنى آيدىنا سؤيلەمە مىشىدى!

خان! اسماعيل بگى، ايچرى آلېب، اونون بىر وارلى،
فابريكا يىھىسى اولماسىنى آنلايىب، پولونا گۈرە حۆرمت
ائديب، قوناق اوتاباغىندا اونلا صحبتلىشىدiler. هر نە
خوشلوقلا دوام ائديردى. خان، اسماعيل بگىن ائلچى
گلمەسىنى اونون اۋز اوغلۇنا سانمىشىدى. آنجاق، آيدىننىن
آياغىنinin آرادا اولماسىنى ائشىدىنده سينيرلىرى پوزولوب
اسماعيل بگى ائويىدىن قوودۇ!

قول-چوماقلارى اسماعيل بگى ائشىگە آپارا-آپارا،
خان دا هارايلا، «من قىزىمى ھر گلنە وئرمەم»-دئىيردى.
اسماعيل كىشى سىس سىز جەسىنە ائوندن ائشىگە چىخىپ
ماشىنينا مىنib ايش ائوينە يوللاندى. اورا يئتىشىدىن،
دفترىنده سوسوب او تور موشدو. گون اورتا چاغى ايدى.
آيدىن بعضى آمبار ايشلىرىنى رئىس لە دانىشاندان سونرا،
اوچون دفترە گىردى. رئىس لە دانىشاندان سونرا،
اسماعيل بگى، خان ايله گۈرۈشۈنو آچىقلابىب، ايشىن
اوزون اولماسىنى آنلاتدى. آيدىن هەنجەد تىعجىب ائتمەدى!
او، اونجەدە، بونو دوشۇن موشدو.

يازىق سولماز باغدان ائوه دؤندوگوندە قارا گونە
توش گلدى. خان سولمازى دؤيىھ-دؤيىھ بوغدا آمبارىنا
سالدى. سولمازا، «نه زامان آدام اوlobe، آيدىنى گۈزۈنەن
آتسان، گون ايشىغىنى گۈرەجىكسن. اونلار كىم اولاalar،
سنە ئىچى گله لر؟!»-دئىب، قاپىسىنى قيفيلالادى!

سولماز، «آتا، نه اوlobe؟ منى نەدن بورا سالدىن؟
سن آلاھ آچ! آتا...آتا...»-دئىردى. آنجاق، هېچ كىيمدن
سس چىخمايرىدى. اور گى دؤيۇنوردو. گۆز ياشلارى،
سۆزۈنە باخمايرىدى! اور گىنده، «آناجان، ھاراداسان.
ياردىم ائت منه! تانرىيم اوزۇن قورتار منى. سوچوم نەدىر
...»-دئىب، آغلابىردى. قىيزجىغاز، جىنلىرىن چىخارا
بىلمەيرىدى. آنجاق، بىر قىراقدا، اوترووب، نه اولاجاڭىنى،
گۆزلەدى.

سولمازىن آتاسى، تىزجه، آداملارى ايلە، آيدىن گىلە
گىندىب آناسينا گۆز قورخوسو وئرىب، قايىتىدیلار. خان،
ايكى نفرى آمبارىن قاپىسىنا قويido. اونلارا، «سولماز، يوخ
اولورسا، مندن ائنجه اۋۇنۇز، اۋۇنۇزە قېbir قازىن!»-
دئىب، ائودن ائشىگە چىخدى.

آخشام اوستويدو. گونش، اورمو شەھرى ايلە
ساغ اولاشىردى. آيدىن يورغۇن-آرغىن ائوه دۇنوردو.
ائوه يئىشىب، ال-آياغىن يوپ، آناسىنinin يانىنا گىندى.

ھئچ نه دئمەدن، آناسى راحاتسىزجا، «اوغلوم جانىن لا اويناما. سنى ده الدن وئرسىم كىميم قالاجاق؟»-دئدى!

آيدىن، «آنا، سن راحاتسىز اولما. ھر نه يولونا دوشەجك»-دئىب، شام يئمەميش، ياستىق-دۋشەگىن گۇتۇرۇب او تاغىينا گىتتى. درىن بىر فكىرە جومدو! او گىچە، يوخو گۈزلىرىندن كوسىمۇشدو. گون چىخانا جان، يالىنىز، دوشۇندو. سحر چاغى اىشە گىتىنده، آناسىندا، «آنا من سولمازى قاچىرتسام منله گلرسىنى؟»-دئدى. آنا، «اوغلوم ھارا گىدرىسک تاپىپ، اولدوررلر. بو اىشدىن واز كىچ». دئدى. آنجاق، آيدىن سۆزۈزۈن دۇنمه يىب آنانى دا راضى سالماغا چالىشدى. فاطما ننه سونوندا قبول ائتدى. اورمودان، توركىيە قاچمالارينا قرار وئردىلر.

فابريكادا نه اىشى گۈرە جىگىنى اسماعيلا دا آنلاتدى. او دا، «مادى باخىمدان اليمدن ھر اىش گىلسە گۈرە جىڭم»-دئىب، آيدىنا يئنى بىر جان وئردى. آيدىن رئيس لە دانىشاندان سونرا ايکى صەمىمىي يولداشىنىن، يانينا گىئىب، ماجرانى، اونلارا دئىب، ياردىم اىستەدى. اونلار ايىسە كۈنول لە قبول ائتدىلر. بىر آزدان، اسماعيل بىگ، آيدىن لا گىئىمك پلانىن چكىب، نه تەھر توركىيە گىئە جىكلرىنى آنلاتدى. سونرا ماشىنىنا مىنېب، قاچاجا سىنيردان كېچىرىن آدامىن يانينا گىتتى. ايشلىرى يولونا سالاندان سونرا، گون اورتا چاغى ايش ائۋىنە دۇندوب، ھر

نه يى آيدىنا بىلدىرىدى. آيدىن ايسە يولداشلارى ايله سۆزلەشىب ائوه گىتتى.

گئچە ساعات اونايىكى اولموشدو. اوچ يولداش، دوز او ساعاتدا چىنار آغاچىنин آلتىندايىدிலار. اربابين ائوينه سارى گىتتىلر. ائوين آرخاسى، بوش ايدى. بىر-بىرىنин ياردىمىي ايله دووارا دىرماشىب، حىيە طە آتىلىدىلار. آمبارين قاباغىنداكى گۈزتىچى، اسلحه ايله اورانى قۇروپوردو. كىشى لرىن بىرى اليىنده بىر چوماقلا گىزلنە اورا گئدىپ، گۈزتىچىنى بىر چوماقلا يئرە سالدى. تئزجە قىفيلى قىردىلار. آيدىن اىچرى گىردى. سولماز بوغداalarin يانىندا اوزانمىشدى. آيدىنى گۈردو گونو اينانمىردى. ايكى سئوگىلى، بىر-بىرى قوجاڭلادىلار. آيدىن هر نه يى آنلاتدى. سولمازدان، اونلا بىرلىكده قاچماسىنى اىستەدى. سولماز آتاسىنinin اليىنەن قورتولوب، سئوگىلى سىنه يىتىرمك اوچون هر نه يى گۈزونه آلىب آيدىن لا قاچماقى سئچدى. بونلارىن سسىنى دوييان او بىرى آداملاр اويان- بوياندان آمبارا سارى گلىرىدىلر. آنجاق، آيدىن ايله سولماز ائشىگە چىخىب قاچمىشىدிலار.

او ايكى يولداشدا آداملارى مشغول ائتمك اوچون اونلارلا دؤيوشىردىلر. بو دؤيوشده خانىن آداملارى ايكىسىنى ده يارالاسالاردا، اونلارىن اليىنەن قاچماقى باجاردىلار.

آيدىن، سولمازىن اليىنده برك-برك يايپىشىب، قاچا-قاچا اوژلرېنى يول اوستوندە اونلارى گۆزلە يىن، فاطما ننه- يه يېتىرىدىلر. اوچو بىر اولوب اورمۇنۇن توركىيە ايلە بىر اولان داغلارينا سارى يوللا دوشدولر. اسماعىل بىگ اونلارا ياردىم ئىتمك اوچون پول، ماشىن ايلە سوروجو يوللامىشدى. سوروجو، اونلارى، سينىرا ياخىن اولان كندلىرىن بىرىيندە بوراخىب، قايىتىدى. اسماعىل بىگ اونلارى توركىيە يە چاتدىرماغا بىر بلدچى دە تاپمىشدى. بلدچى او كندىن آداملارىندان ايدى. يولدا دوروب اونلارى گۆزلە يېردى. اونون ياردىمى ايلە، داغلارى آشدىيلار. نفسلىرى كسىلسە دە گىتىمك زوروندا يېدىيلار. فاطمانە يئىىدىن گىنج اولان كىمى، آيدىن ايلە سولماز لا بىرگە گىتىرىدى. هاوا سوپوق ايدى. آنچاق، قاچماقى باجara بىلەمىشدىلر. نىچە ساعات يولچولوق دان سونرا، بلدچى اونلارى بىر كۈھولە يېتىرىپ، بىر آز دىنجلەمك اوچون، اورادا قالدىيلار.

گونش ساچلارىنى يئرە سرمك ايستە يېردى. ايشىق كۈھولە سوزوردو. گىنجە، آياقلارىندادا گوح اولاتا قدر يول گىتىشىمىدىلر. گونش ايشىغى ايلە اوياندىيلار. اوچو دە ساغلام اولمالارينا سئۇينىرىدىلر. تىزجە آياغا قالخىب، بلدچى ايلە بىرلىكده، قالان داغلارى آشماغا، بىر داها يوللا دوشدولر. يولدا، اوركلىرىندە، قورخو اولسادا، گۆزلۈيندن،

اوومود، اوزلریندن سئوگى، آشىب داشىرىدى. سولماز، بىر آن دا اللرين، آيدىنinin اللرىندن آييرما يىرىدى.

اورمودا، سولمازىن آتاسى يئر-گؤيو آختارىرىدى. هئچ يئردىن اىز تاپا بىلمەمىشدى. گىدib، ۋاندارمۇرى يە خبر وئرمىشدى. مأمورلار، اسماعىل بىگىن يانينا كىمى گىدib، آنجاق بىر سۆز دويا بىلمەمىشدىلر. خان آيدىنinin جنازەسى ايله قىزىينىن ساغ قايىتماسىنا اودول قويىمۇشدو. بوتون آج قوردلار ھر يئرى آرايىردىلار. آنجاق هئچ كىيم اونلارين ھارا گىتدىيكلرىنى انلايا بىلمەمىشدى.

آيدىن، سولماز ايله آناسى، ايكى گون يول گىئىندىن سونرا يوكسک اووايا يىتىشدىلر. اورا چاتار-چاتماز بلدچى اونلاردان آيرىلىمېشدى. آيدىن كتاب ساتاندا توركىيە يە گۈرە نىچە كتاب اوخويوب، آزدان-چوخدان اورانىن شەھرلرىنىن آدلارى ايله يئرلىرىن بىلىرىدى. شەھرە چاتدىقلارىندا يئمك اوچون بىر زادلار آلىب، آزجا جان تاپدىيلار.

اوئزلىرين بىر مسجدە يئتىريپ اورانىن خدمتچىسىندن گووهنجلى بىر يئر سوروشدولار. مسجد خدمتچىسى، حسین افندى ده بونلارين غريب اولدوقلارين آنلايىب، اونلارا يئر وئردى.

يوكسکا اووا، كيچик بير شهر جيكايidi. هامى بير-بىرى ايله تانىشايidi. آنجاق هئچ كيمين، هئچ كيم له ايشى يوخايidi. آيدىن، سئوگىلىسى ايله آناسى لا بيرلىكde، نئچە گون تاپدىقلارى ائوده دالدارنىدilar.

آيدىن، بير يئدىيجه دن سونرا، حسين افندى نىن ياردىمى ايله بير چورك خانادا ايش تاپىپ مشغول اولدۇ. الى جىبيئنە گئتدىيگىنده، سولماز ايله بيرلىكde بير عئمۇرلوك بير يئرde ياشا ياجاقلارينا سۆز وئریپ، كېيىن كسىدىرىدىلر. بو خىئىر ايشى ياخىندان گۈرن، آناسى ايله حسين افندى ايidi! مسجد خدمتچىسى، اونلارىن، يوكسکا اووا دا دىنجلilik لە قالدىقلارى اوچون اليىندن گلنلى اسىرىگە مەبىردى.

آيدىن ايله سولماز اوزلىرىن چوخ خوشبخت سانىردىلار. دونيا اونلارىن، خوشبختلىك اونلارىندىر حس ائدىرىدىرلىر. ياشام اوزلىرىنە گولوردو. هر شئى يولونا دوشىمكده ايidi. كېيىن كسىلىن دن سونرا، يوكسکا اووانىن تىكجه خىاوانىندا، ال-اله وئریپ، آددىم آتدىلار. ايكيسيينىن ده اورگى بيرگە دؤйونوردو. بير آز دولانىپ، ائوه، فاطما ننه نىن يانىنا دؤندولر.

ايکى آى بو اولىلىكden سوووشوردو. سولمازىن آتاسى اورمۇنۇ آلت-اوست ائتمىكden يورو لموشدو.

آداملاری هر يئره چۈپ اوزادىردىلار. حتى ياخين شەھرلر ايله كندلىرى ده آختارمىشىدىلار. مامورلار دا بىر ايش گۈرە بىلمەمىشىدىلر. اسماعىل كىشى ده آيدىن اوچون دارىخىردى. زامانى الدن وئرىب دونيانى دوستاق گۈرۈردو.

نئچە آى خبرسىزلىكىن سونرا، گۈنلرین بىرىندە، آيدىن توركىيەدن، اسماعىل بىگىن فابريكا سينا زىنگ آچدى. آيدىنinin سىسىن بىلن چاغ، اسماعىل بىگ اوجادان «آيدىن!»-دئىيب هاراي چىكدى. او آندا چايچى آيدىن لا اسماعىلىن ايلگىيده اولماغىن آنلايىب، دانىشىقلارىندان آيدىنinin هارادا اولدوغۇنو بىلدى.

تاماه بىلەسىنى وسوسە ائدرىك اوڈولو آلماق اوچون خانىن يانىنا گىئىيپ، آيدىن گىليلىن يئرىن آنلاتدى!

خان آداملارى ايله بىرلىكىدە، چايچىنinin قوللارىن باغلاياراق ايش ائۋىنە گىتتىدىلر. اسماعىل بىگى دؤيوب، «اونلارى تاپماساق جانىندان ساغ اوللاش»-دئىيب، چايچىنى ايسە ازندن سونرا يوكسک اووايا سارى يولا دوشدولر.

شانس آيدىنلا اولاراق، او اولاي گونونون آخسامى بىر داها اسماعىل بىگە زىنگ آچىپ، اسماعىل كىشى

جانلارينين تهلوكه ده اولدوغونو آنلاتدى. آيدىن تئزجه ساغوللاشىب، تلفن كؤشكىندىن ئاشىيگە چىخدى. اللرى اسىردى. جانينا قورخو دوشموشدو. يئىين-يئىين آددىم آتىب ائوه دؤندو.

ائوه يئتىشىب، دىلى توتولا-توتولا ھر نەيى آناسى ايله سولمازا دئدى. سولمازىن اوئرى سibile ناخچىوانا گئتمە يە سۈزلىشدىلر. بېرىلىكده بىر داھا گئچە ايله، حسین افندى نىن يانينا گئدib، اورادان گئتمىكلىرىنى آنلاتدىلار. سونرا يوكسک اووادان، ناخچىوانا سارى يوللاندىلار...

يوكسک اووادا، آخشام اوستو ايدى. گونش، آى ايله گىزىلن-پاچ اويناييردى. اذان سىسى سىسلەنمكده ايدى. خان ايله آداملارى اورا يئتىشمىشىدilر.

ايکى گون اورانى آختارىب، بوندان-اوندان سوروشاندان سونرا بىر ايز تاپانمادان، اورمويا قايىتدىلار.

آيدىن ايله عايلەسىنин، بو سفر يوللارى اوzac ايدى. توركىيەنин سىنيرى ايله حرڪت اندىردىلر. غربىيە اولدوقلارى اوچون بعضاً يول ماشىنلارىنин يىھىلرى اونلارдан نئچە قات چوخ كىرا آلىردىلار.

بالاجا شهر ايله كىدلەدن يئمك ايله احتىاج اولدوقلارى زادلارى آلىردىلار. يولون يارىلارىندا، فاطما

ننهنىن طاقتى قورتولوب، خستەلمىشىدى. اونون اوچون، كندلرىن بىرىننەه اوتراق ائدىب آناسىنىن ساڭلاملىغىن الله گتىرەنەجىن، اوردا قالدىلار.

ھەر بىر گۈن، اونلار اوچون بىر اىل اولمۇشدو. قىشىن سوپۇغۇ اىسە بىر ياندان يولچولوغۇ داھا چتىن ائتمىشىدى. توركىيە مامورلارينىن اليىنە دوشىمەمك اوچون يولدا ھەر اىش ائدىرىدىلر. يول ڇاندارمالارينىن اليىندىن آماندا قالماق اوچون، بعضاً بلدچى آداملارا پول وئرىب قاچاقجا، اىستەدىكلىرى يئرە گئدىرىدىلر. سوپۇق، قار، بوران، يول يورغۇنلۇغۇ، نگرانچىلىق، غربتايىلە ھەر نە اولورسا اولسۇن، اونلارى توتدوقلارى يولдан اوزاقلاشدىرمايىب، بىرىلىكلىرىن پوزانمايىرىدى.

سئۆگى ھەر زمان اورەكلرىنە ياشايمىرىدى. اومود گئچە-گوندوز اونلارلا بىرىلىكدهايىدى. گلهجىكده، خوش گونلرە چاتا جاقلار دئىيە، گوجلو ايلە انزېزىلى قايلىدىلار.

ايکى گوندىن سونرا، گئچە يارىسىايىدى. خانايىلە قولدور آداملارى، يورغۇن-آرغىن گمىچى كندىنە قايبىتىمىشىدىلار. گئچەنى گوندوز ائدىب، سحر تئزدىن اسماعىل بىگىن، اىش يئرینە قوشۇن چىكدىلر. ايشچىلىرىن ھەنج بىرىن اىش ائۋىنە قويىما مىشىدىلار. ھامى سوسقۇن قالماشىدى. بعضى ايشچىلىر دە قورخودان اوردان

قاچدىلار. بىر آزدان اسماعيلبگ ايش يئرينه گلدى.
ايشچىلىرىن اوره كلىرىنه سئوينج قوشۇ قوندو. ائله بىل
بؤيوك داغا آرخالاناجاق ايدىلار.

خان، آداملارىنا، اسماعيل كىشىنى توتوب، ال-
قولون باغلاماسىن بويروق ائتدى. آداملارىن بىرى
توفنگىن، قونداغى ايله، اسماعيلبىكىن كوره گىنه ووروب،
اونو يئه سره لەدى. او بىريلر ايسە تىز ال-قولون باغلايىب
ايش ئوينىن ايجىرىسىنە آپاردىلار.

آيدىندان ھر نه سوروشدولار، هئچ نه ال
گتىرنىمەدىلر. اسماعيلبىكىن، اوز-گۆزو يارالانىب، قان ايله
بويانمىشدى. آنجاق، بىر قوچاق ايگىد كىمى ئۇنلىرىنده
دايانمىشدى. او آندا آژىر سىسى گلدى. ايشچىلىرىندا مايا
خبر وئرمىشدىلر. مامورلار، دام-دوواردان ايجىرى
تۈكۈرۈدولر. خان ايله آداملارى هوپۇخوب، قالمىشدىلار!

مامورلار ھامىسىنى توتوب قاراقولا (كلانترى يە)
آپاردىلار. قاراقولدا، اسماعيلبگ شكايتچى دىگىلىم دئىيب،
ھامىنى قورتاردى!

خان ئاشىگە چىخاندا، يئنە اسماعيلبىگدن ال
چىكمە يىب، «سەينىكىن، سەنە وئە جەڭ»-دئىيب گئىدى.

خان بير نفرى، اسماعيل بگى بوسماغا قويموشدو.
اسماعيل بگ هر يئره گئديردى، آدام اونو گودوردو.
اسماعيل كىشىنин فكرى يالنيز، آيدىن ايله عايله سى
يانيندا ايدى. اونون تلفونون گۆزلە يېردى.

دؤرد گون ايدى آيدىن گىل غريبه بير كنده ايدىلر.
بو نىچە گوندە آناسينين حالى دا دوزەلمىشدى. اونلار
آستا-آستا ناخچىوانا سارى حرکت ائتدىلر. بعضاً ماشىنلا.
بعضى يئرلەدە ايسە پىادا يورو يوردولر. بوتون بو
چتىنلىكلىرىن سونوندا سئوينج آنلارا ال تاپماق اونلارا،
دؤزوم وئريردى. اينانىلماز بير يولچولوق. هر كيم اونلارىن
سئوگى اوچون، بو يولو گئتىيكلرىنى ئاشىدندە، سىز
گئرچك بير آخماقسىنىز دئىيردى. آنجاق اونلار يالنيز
سئوگى يولونو سئچمك ايله او يولدا گوجلوچە آدىم
آتماقلارينا آند اىچمىشىدىلر.

سولماز، آيدىنلا اولدوغونو، دينج ايله وار-دؤولت
ايچىنده ظالم آتاسى ايله اولماگى دگىشىك اىستەمېردى.
آيدىن ايسە ياشامىندان سولماز ايله اولماقدان سونرا هئچ
نه يى دوشونموردۇ. جاندان-اوره كدن آيدىنى سئون،
آناسىنinin، بو ايكىسىنinin خوشبخت اولماسى، تكجه
آرزيسي ايدى. بوتون بو سئوگى ايله قايغى ايچىنده، داغ-
داش، او زون يولچولوق، بير زاد گۈرۈنموردۇ.

اوزون بىر يولچولوقدان سونرا آغرى داغىنин
اتگىنinde ناخچىوانا ياخىن بىر كىنده، اوتراق ائتمىشدىلر.
گئجهنى اورادا قالىب، گوندوزو يولا دوشدولر.

بىر-ايکى گوندىن سونرا ناخچىوانا يئتىشدىلر. گئجه
بالا-بالا گلمك اىستەيردى. گونش ايسە يئرینى آى ايله
دگىشىردى. آيدىن ايله عايلەسى اوذاق دوشموش بىر
كىنده يئتىشىردىلر. كندىن آغ ساققاللارى، كندىن
قەھەخاناسىندا آشىق چالغىسىنى دىنلەيردىلر. قەھەخانا
قا باغىنا يئتىشىنده، ھامى ائشىگە چىخىب، كيم
اولدوقلارىنى سوروشدولار.

آيدىن يولچو اولدوقلارىنى اونلارا سۈيلىھىب كندىن
آغ ساققاللاريندان بىرى ئويىنин اونلارين اوزونه آچىق
اولماسىنى بىلدىردى. اونلارى ئويىنە آپاردى. گئجه
يارىسىنا كىمىمى آيدىنلا ائۇ صاحبى دانىشدىيلار. ائۇ
بىھىسى، «يوسف» معلم، اسکى زامانلارдан ايله آتا-بابا
سۆزلىرىندن آيدىن اوچون دانىشىب، آيدىننى اوزون بىر
كئچمەيشە آپاردى. آيدىن ايسە شىرىن-شىرىن قولاق
آسيىردى.

سحر چاغى ھامى يوخودان دوروب، ناما زالارىن
قىلىب، يئمكدىن سونرا ناخچىوان شەھرىنە گئتمك اوچون
يولا دوشدولر. يوسف معلم اونلارا يئمك، پالتار و آزجا دا

پول و تریب اونلارى ناخچيوانا گئدن مىنى بوس ايله يولا سالدى.

آغا جلاڭ شىرىن يوخۇيا گىتتىمىشدىلر. ھاوا چوخ سوپوقلاشمىشدى. نارىن-نارىن قار ياغىب ناخچىوانى بزە يېردى. داغلارين باشى آغ بويالىلە گىزلىنىمىشدى. آيدىن ايله عايىلەسى، او زون يولچولوغۇن سونونا گلمىشدىلر. هەنج كىمى تانىما يېردىلار. ھر يئە گىتتىكىدە ھامى ماراقلا اونلارى اىزلە يېردىلر. آيدىن بىر قوناق ئۇنى تاپىپ، بىر يئدىيجه لىك اورادا قالماق اوچون پول اوەددى. آيدىن، صابا حىسى گۈندەن اوْزونە ايش تاپماق اوچون ھر يئە باش چكىپ، سونوج آلا بىلمەدە. ايکى-اوچ گۈن تىكىنتى ايشچىسى كىمى، ايش باشىينا گىتتى.

آيدىن گزىپ بىر اوچوزلو ئۇ كىرايا تو توب اورا يداشىندىلار. ئۇ يىھىسىنىن ياردىمى ايله بىر دميرچى يانىندا ايش تاپدى. سحر تىزدىن گۈن باتانا كىمىن دميرچى يانىندا ايشلە يېردى.

گۈنلر بىر-بىر سو ووشماقدا، آيدىن ايسە ايشىنى سرعتله اويرىنمكده ايدى. گئىت-گئىدە باشارىلى بىر اوستا اولوردو. اوستاسى ايسە اوندان راضى ايدى. دميرچى، آيدىنин ماجراسىنى بىلندىن سونرا، اورەگى يانىب، بىر

تانيش تاپىب اوئلارا، ناخجيواندا، قالماق اوچون،
وطنداشلىق آلدى.

بىر گون آخشام ئوه دۇندو گوندە، اسماعىل بىگە تلفن
آچدى. اسماعىل بىگ چوخ سئويندى. آيدىن كېيىن لرىنىين
كىسىلمەسى ايلە ناخچيواندا يئرلىشدىكلىرىنى سؤيلە يىب،
اونو داها چوخ سئويندىردى. اسماعىل كىشى، آيدىنин
آدرسین آلىب، اورا گىئتمەسىنە سۆز وئردى.

سئوينچايلە ئوه قايىدىب، عايىلەسىنин يانىندا
خوشلوقلا واخت كئچىردى. سولماز ايسە، ايشلهمك
ايستەدىگىنى آيدىنا سؤيلە يىب، قونشۇلارين بىرىنىين
يانىندا تىكىشچىلىك ائتمك ايستە يىردى. زور دورومدا
اولدوقلارى اوچون، آيدىن قبول ائتدى. آيدىن
باخىشلارى ايلە سئوگىسىنى سولمازا آنلادىردى. هەنج
بىرى بو گۈزل سادە ياشانتىلارينى الدن وئرمگى
دوشۇنموردو. آناسى سوفرايى آچماقدا ايدى و شاما
يىتىمچە بىشىرمىشدى. دئىيب، گولە-گولە اوazon گئتجەنى
گوندوز ائتدىلر.

گونش گلىب، قار دانا لارينىن يئرە دوشىمەسىنى
ايزلە يىردى. هر يئر آغ-آپياق اولموشدو. جومعه گونو
ايدى. آيدىن، سولماز ايلە بازارلىغا گىئتمك اوچون
حاضر لانىردىلار. آناسى ايسە بوگون ئۇدە دىنجلەمك

ايسته ييردى. الـ الله وئريپ بازارا گىتىدىلر. سولماز بازاردا گزىب، آليشـ وئريش ائتمەگى چوخ سئويىرىدى. بو او زدن آيدىن بوش اولدوغو واختىلار هردن سولماز ايله بازارا گىئىرىدىلر. هر نە يە باخــ باخــ گىئىرىدىلر و بعضاً بىگىندىكلىرى شىئىلىرى آلىب زنبيل لرىنه آتىرىدىرلار. آيدىن، سولمازا، سئوگى ماھنىلارى او خويوردو. گولومسە يەــ گولومسە يەــ يورو يوردولر. پالتار ساتانلار بازاريندا سولماز، قايناناسىينا، كؤينك بىگىئىرىدى. ايكيسى بىرلىكده بىرین سئچىب، فاطمانەنەن ده سئويندىرمك ايسته دىلر. گون اورتا اولموشدو. قار كىسمىشىدى. بازارلىقدان سونرا، پاركا گىتىدىلر. ايكى سئوگىلىينين الـ آياقلارى، او شوموشدو. آنجاق بىرگە گزىمكدىن دويمىايردىلار. بىرــ بىرــ قار توبو آتىب اويناييردىلار. اوجادان گولوردولر. اورادان كىچن لر اونلارا باخىب، گولوب گىئىرىدىلر.

هئچ او زونتولو گونلر گۈرمە يىتلر كىمى، بىرــ بىرى بو قدر سئومك امكانيسيز ايدى. بو ايكى سئوگىلى چتىنلىكلىــ داغلارىــ داشلارى آشىب بىر يئرده يووا قورماقى باجara بىلمىشىدىلر.

دويونجا اويناماقدان سونرا ائوه دوندۇلر. آناسى يئمگى حاضرلايىب، سوبا يانىندا آيدىن اوچون كؤينك تو خويوردو. سوبا اوستوندە يئرالما پىشىرىدى. قوخوسو ائوى آلمىشىدى. دۆزمەدن سوفرانى آچىب، يئرالما

دورمگى توتوب جانا سينرجه يئدىلر. آيدىن، «آنا، تانرىيم سنى بىزە چوخ گۈرمەسىن. چوخ دادلى-دوزلو ال بىشىرىمىن وار. آنا، سولمازادا يئملى، يئمك پىشىركى يوللارىنى ئويت». دئىدى. بونو دئىيە-دئىيە اوچودە گولدولر. فاطما ننه ايسە «منىم عزيز بالالارىيم، جانا سينر، اولسون. تلسەمەسن سولماز دا يئمەلى يئمكلر پىشىرە-جك». جواب وئردى.

يئمك دن سونرا، سولماز سئوينه-سئوينه آلدېقلارى كۈينىڭى فاطمانەيە وئريب، اوزون اوپوب، بوتون چىتىنلىكلىرى اونلار اوچون دۆزدۇگو اوچون تشكىر ئىتدى. آيدىن ايسە آنانىن اللرىن اوپوب، باغرىنا باسىرى. فاطمانەنин گۈزلرى دولموشدو. آنجاق، اوشاقلارىنىن يانىندا آغلاماق اىستەمەييردى. اونلارلا بىرگە ياشادىغىينا شوکور ئىدىردى. آيدىن بئلە چاغلاردان لذت آپارىردى.

اورمودا، خان گونو گوندن ظالم لشمىشىدى. حتى اۋز نوکىلرى ايلە آداملارىنى دا اذىت ئىدىب، سىيخىشىدىريردى. سولمازى تاپماقдан اوزولموشدو. كىندىلىر ظولم اليندن نه ئىتدىكلىرىنى بىلەمەييردىلر. اونلار چالىشىردىيلار، خان ايسە امكلىرىن اللرىندن آلىرىدى. خان ھر نه اىستەييردى او اولمالى ايدى. هامىنinin گئچە-گوندوز، دعوا ئىدىب، تانرىيدان، بو ظولمۇن سونا چاتماسىنى اىستەييردىلر.

اسماعيل بگ گيزليجه پاسپورت آلميشدى. بير گون هئچ كىيم بىلمه دن پلدشته گئدىب اورادان دا، ناخجيوانا گىتمك فيكيريندە ايدى. ايش ائوينين بوتون ايشلىرىن گووهندىيگى يولداشى رحيم بگە تاپشىرمىشدى. قىشىن سون گئجه لرىنин بىرىنده، اورمودان چىخىب پلدشته سارى يولا دوشدو. پلدشته چاتدىغىندا اونو بىرى گودمه سىن دئيه، بير گون قالىب، بو اىشدن آرخايىن اولدوقدان سونرا سىنير قاپىسىندا ناخجيوانا گىتدى.

گون اورتا چاغىندا، ناخجيوان شەھرىنە يېتىشدى. اونجە آيدىن ايلە عايلەسىنە پاي آلىب سونرا آيدىن وئرن ادرسه گىتدى. اونلار قالان درويشلر كوچەسىنە يېتىشىپ، ائوى تاپاندان سونرا، قاپىنى دؤيدو. فاطماننە قاپىنى آچىپ، اونجە ديسكىيندى. اسماعيل كىشى دن باشقۇا هئچ كىيم گلمەدىيگىندا آرخايىن اولاندان سونرا اورەگى راحاتلاشدى. اسماعيل بگ فاطماننەنин ائوده تك اولدوغۇنو بىلندىن سونرا پايلارى اونا وئريب ائوه گىتمىكىندا واز كىچدى. فاطماننە يە، «آيدىن آخشام ائوه قايىداندا من ده گلرم»- دئىيب اوذاقلاشدى.

اونلارين دوروموندان اسماعيل بگ راحاتسىز اولموشدو. ناخجيوانىن ان كاسىب محلەسىنده، او فقيرلىك ائوى گۈرۈب چوخ اوزولدو. اسماعيل بگ آخشامادك قەھەخانالاردا، بازاردا، واخت كىچيردى. گون باقاتان چاغىندا، سازاغىن دوشدو گو زامان، بير داها آيدىن گىلە قايىتدى. يتنە الى دولو گلمىشدى. ميوه دن،

يئر-يئمهلى دن آليب قاپيلارينا يئتىشىدى. قاپينى چالاندا، آيدىن قاپينى آچدى. سئۇينجىندن نه ائتدىگىنى بىلمە يېردى. اىكى كىشى بىر-بىرىنى باغىرلارينما باسمىشىدىلار. آيرىلماق اىستەمە يېردىلر. آيدىن اسماعىلى اىچرى آپارىپ سالاملاشاندان سونرا سوبا باشىندا او تورتىدو. آيدىن اىلە عايىلەسى چوخ سئۇينمىشىدىلر. او زلرىندن بىر آن گولومسە كىسلەمە يېردى. شامى، يئىهندن سونرا اسماعىل، اوچونون دە پاين وئریپ گئجه يارىسىناجان، سوبا باشىندا دانىشىدىلار. اسماعىل خاندان دا سۆز آچىپ، داها سىزىن دالىنizجا دىگىل خبرىن اونلارا وئریپ، اورەكلرىن سئۇيندىردى. بو آرادا اسماعىل بىگ، چوخ نىسگىل اىلە آيدىن لا سولمازىن اللرىنه باخىپ، بارماقلارىندا هەنج بىر آداخلى او زوگون گۈرمە يىب، راحاتسىز اولدو.

اونلار شىرىن بىر گئجه كىچىرىپ، گۈزل بىر خاطره ياشاتىدilar. گئجه، گوندوزدن ساغ اول لاشىپ، گىتمىشىدى. هاوا دوم-دورو اىدى. بولودلار اسماعىل كىشى نىن گلمەسىنى بىلىپ، ناخجىواندان كۆچمۇشدولر. گونش گۈيۈن او زوندن ھر نەمى باخىشى آلتىنا آلمىشىدى. آيدىن سحر تئزدن ائشىگە گىتىپ، سومون اىلە تازا چۈرك آليب ائوه گلمىشىدى. سحر يئمگىن يئىهندن سونرا، ايش ائوينه گىتىپ، بوگون اوچون اجازە آليب، قايىتىدى. اسماعىل، ھامىسىنى بازارا آپارماق اىستەمە يېردى. چوخ دئىهندن سونرا، ھامى قبول ائدىپ، بازارا گىتدىلر. اونجە فاطمانىنە يە پاي آليب، سونرا قىزىلچى بازارا گىتدىلر.

آيدىن ايله سولماز بير-بىرە باخىب گولوردولر. او تانجدان او زوک سئچە بىلەمە يېرىدىلر. اسماعيل بگ بو بير آتا پايى دير دئىيب، اونلارى زور ايله قىزىل ساتان توكانلارين بىرىينه آپاردى. اونچە سولمازا، سونرا دا آيدىن اوچون گۆزل ايله باهالى بير او زوک بىندىلر. او ندان سونرا سولمازا، اللى دانا قولباق ايله، بير جوت سىرغا آلدى. اسماعيل، بو ايکى سئوگىلى نىن سئوينجلرىن گۈردو كده او زو ايکى قات سئوينىرىدى. باشدان آياغا هر نه آلىب، سئوينه-سئوينه ائوه قايتىدىلار.

آخشام چاغى اسماعيل بگ، آيدىن ايله بىرلىكىدە ائشىگە چىخىب، اسماعيل، اونلارين سونوندا هارا و نه ائتدىكلرىنى سوروشدو. آيدىن ايسە هر نه يى آنلاتدى.

صاباحىسى گون بانكا گئىدib، آيدىن اوچون حساب آچىب، اسماعيل، اونلارين دار گونوندە كئچىنە جىللىرى اوچون حسابا پول ياتىرىدى. اسماعيل بگ، گون اورتادان سونرا آيدىن ايله عايلەسىندىن، ساغ اوللاشىب پلدشتە قايدىب، سونرا اورمۇيا سارى يول دوشدو. يولو باشا- باش، آيدىن ايله عايلەسىن دوشۇنوردۇ. اورە گىنده اونلارين سونوجلارىنىن، خىئر اولماسى اوچون، دوعا ائدىرىدى...

گون لر بير-بىر كئچىب گئىديردى. يازىن گلدىگى چاغ ايدى. اوغوز بايرامينا (ياز بايرامينا)، آز قالىرىدى. گونش، قارلارى ارىتمك اىستە يېرىدى. آغاچلار شىرىن يوخودان دور ماقدايدىلار. چايilar شاققىلدا يىب،

آشىردىرلار. دوغى، ياز ھاواسى چالىرىدى. اورمودا گۈزىل گۈرونچىلەر يارانمىيىشىدى. تانرى گوجونو گۈستىرىدى. اولو يارادان، يئر-گۈيو بىزەيىرىدى.

ھامى بايرام اوچون حاضرلاشىردىلار. بازاردا اىگنە سالماغا يئر اولمۇردو. جاماعات، بو گۈزىل گۈنلىرى آلىش-ۋئرىشلە كېچىرىپ، يازىن گلمەسىنى گۈزلەيىرىدى. آذربايجانين ھر يئرى، ياشىللانماقداايدى.

ناخجىواندا اىسە، يئنى گون بايرامى اوچون حاضرلېقلار كېچىرىلىيىرىدى. آيدىن دميرچىلىك ايش يئرىنده گونون سون واختىنا كىمىن مشتىرىلىرىن اىشلىرىن حاضرلايىرىدى. اوستاسى بو چالىشمالاردان راضىايدى. سولماز اىسە تىكىشچىلىك اىشىنده باشارىلى اولمۇشدو. بايرام اوچون تاپشىرىيالان اىشلىرى قورتارماقداايدى. فاطماننە دە، بو اىكى گنجايىلە بىرلىكىدە ھر سئۇينچايىلە چتىنلىكىدە عۆمۇر سوروردو. بو چاغلاردا خان راحاتسىزجا ئويىنده او تورموشدو. نىچە واختايدى اورك خستەلىيگى اوچون، درماندا اىدى.

گۈنلىرىن بىرىنده، خانىن ئويىنин، قاپىسىنى دؤйوردولر. اىشلەينلەرن بىرى قاپىنى آچدى. كندلىلىردىن بىرى آغلايا-آغلايا ائوه گىردى. زور ايلە خانى گۈرمك اىستەيىرىدى. خانىن آداملارى قويىمايرىدىلار. خان بو هاي-كويو بىلدىيگى آن اونو اىچرى آلدى. كندلى او شاغىنinin آلىز (مرىيض) اولدوغۇنو سۈيلىه يىب، خاندان ياردىم اىستەدى. آنجاق خان او كىشىدىن، كېچنلىردىه اولان

بورجونون اوەدەمەسینى ایستەدى. اوئون اغلاماسىنا باخمايىب، نۆكىرلار ال-قولوندان يايپيشىب ئاشىگە آتدىيلار. يازىق كندلى هانسى قاپىيا گىتتىدى بىر زاد الله گىتيرمەدى. اوشاغىن آغ جىرى خستەايىدى. بىر يئدىيچە اىچىنده عمل اولونماسى گركلى ايىدى. زامان الدن گەندىرىدى. يازىق آتا پولسوزلوقدان آز قالىرىدى دىلىنسىن. ائويندە پولا گىئدن زادلارى ان اوجوزونا ساتمىشىدى. يىننە عمل پولو جورلۇمەمىشىدى. بىر داها، خانىن قاپىيسىنا گىتتىدى. بو سفر خانىن آداملارى اىچرى آلماق يئرىنە دويyon-قارىن دؤيوپ، يئرە سرهلەدىلر. يازىق كىشى نىچە ساعاتلار قاپىينىن اوئونندە قالدى. هوشو باشىينا گلدىيگى زامان ائوينە گىتتىدى. ائوه گىتدىيگىنده، ائودن گلن آغلاماق سىسى، بولودلارى دا آغلادىرىدى. باشىنا چالا-چالا، اىچرى گىردى. قادىنى، اوشاغى الييندە كىشى نىن يانىنا گىتيردى. اوشاغىن خستەلىگە دۆزۈمۈنۈن اولماماسىن دېيىب اۋلوم خبرىنى كىشى يە وئردى. يئر-گۇئى بو آجىيا دۆزه بىلەمەيىردى. بوتون قاپى-قۇنشۇ كدر اىچىنده بوغولموشدولار. بولودلار ايسە كۈينكلرىن سىخىردىيلار. هەنج كىمى دىندىرىمك اولمازدى.

بو آجي خېر ھەر يئرە يايىلىپ، خاندان اولان نفترت ھەر يئرى بورودو. نىچە گون بو آجي اولايىدان سونرا، كندلىلر بىر يئرە يىغىشماق قرارىينا گلمىشىدىلر. خانىن قولدورلوقلارينىن قاباغىندا دوراجاقلارينا سۈزلىشدىيلر...

ياز بايرامي گونو گليلب چاتميشدى. يئنى گون بايرامي هر يئرده ياشانىردى. آيدىن عايلەسى ايلە بىرلىكىدە ئۇدە تۈرن توتموشدولار. شىلىك ائديب، بىرلىكىدە اولدوقلارينا شوكور ائدىرىدىلر. آيدىن، آناسى ايلە سئوگىلىسىنин بايراملىغىنى وئرىب بىر داها ايكىسىنندىن ده بو چتىنلىكىلە دۆزدوكلىرى اوچون تىشكەر ائتدى. او، اورە گىننە چوخ موتلو ايدى. بونو گۈزلىرىندىن بىلمك اولوردو. سولماز ايسە گولوشلىرىندىن بو موتلولوغۇ آيدىن ايلە پايلاشىردى. فاطماننە ايسە، قورآن اوخويوردو. ياشام، آيدىنinin عايلەسىنinin اوزونە گولوردو.

اورمودا بايرام تۈرنلىرى قورولموشدو. سىتى يئرلى گىئيملىر خالقىن اگىننەدايدى. آذربايجان رقصى ايلە موسىقىسى هر يئرده گۈرۈنوب ائشىدىلىرىدى. قەھەخاناالاردا ائل آشىقلارى، سازلارى ايلە خالقا سئوينج باغيشلايىب، اوندولماز آنى لار يارادىرىدىلار. گمىچىلىر، آشىق درويشى، اوز كىدلرىنە قوناق چاغىرييب، اونون قالارگى سىسى ايلە ساز-سۈزۈندن يارارلانىرىدىلار. آشىق درويشى گۈرمك اوچون، ياخىن كىدلردىن ده، گمىچى كىندىنە گلمىشىدىلر.

بو دوروملاردا، خان اوزانىب ياتاقدا قالمىشدى. اورك خستەلىكى آمانىن كسمىشدى. يووالار كىندىنinin، اهالىسى بو خبرى بىلىب، سئوينىرىدىلر. بعضى يالتاق كىدللىر ده، اوزلرىن خانىن گۈزونە سوخماق اوچون اونون گۈرۈشونە گىتىپ باشققا كىدللىرىن نفترىن قازانىرىدىلار.

خانىن سون نفسى لرى ايدى. اورك خستەلىگىنин درمانى جاواب وئرمىردى. دوكتورلار او مودلارين كسمىشىدىلر. يىئه بونا با خما ياراق خان، كندلى لرىن يئرلىرين او زلرىنه قايتارىب اونلاردان حلاللىق آلماق، اىستەمه يېردى.

اسماعىل بىگ، ايش يئرىنин ايشچىلەرنىن بايراملىقلارين وئرىب، ايش ائۋىنى تعطىل ائدىب، گزمك اوچون آستارا يَا گىتىمىشدى...

يازدان قىرخ گون كىچىردى. گولن آيىن، اور تالارى ايدى. آخشام اوستو يووا لار كندىنده، ناخىر كىنده دۇنوردو. او آندا خانىن ائۋىنندن آغلاماق سىسى كىنده يابىلدى. خان عۆمۇرونە سون نقطەنى قويىمۇشدو. بىر عۆمۈر اربابچىلىقىدا ظولم ائدىب كندلى لرىن مال-مولكونە صاحاب چىخاندان سونرا ظولم ايلە ده اولوب گىتىدى.

بو شىرىن خبر، كندلى لره خوش خبر اولا راق او گىچەنى كىنده او د ياندىرىپ سئۇينج ائتدىلر. خوشبختچىلىگە اينانىرىدىلار. آرتىق كدرى او ددا ياندىرىپ يىئى بىر ياشامى باشلاماق اىستە يېردىلر. او د باشىندا، بؤيوک توى چالب، ياللى گىندىرىدىلر.

نئچە گوندن سونرا خانىن وصىت نامەسى او زە چىخىپ، كندلى لرى داها چوخ سئۇيندىرى. وصىت نامەدە، خان بوتون وارىنى، قىزينا با غىشلا مىشىدى.

بونا گۆره، کندلى لر، سولماز ايله آيدىنى تاپماغى دوشونوردولر.

اسماعيل بىگين ايش يئرين تانىيانلارين بىرى اونون يانينا گئدىپ خانىن اولوم خبرىن وئريب، وصيتنامە قونوسونو آچىقلابىپ، کندلى لرین، تئزلىكىله آيدىن ايله سولمازىن قايتىماسىنى دوشوندو كلىرىنى بىلدىردى.

اسماعيل بىگ خبرى ئىشىدىن گونون صاباحىسى ناخجىوانا سارى يولدا دوشدو. يولدا سئونىجىدن، اوره گى يئرىندىن چىخىردى. يالىز، تىز جە يېتىشىمە گى دوشونوردو. بىر ياندان سولمازا آجى خبر وئرە جىدى. او بىرى ياندان دا، اونلار اورمويا قايدا جاقدىلار. نىچە ساعات، يولچولوقدان سونرا سىنيرىا يېتىشىب، ناخجىوان شەرىينه يوللاندى. آخشام اوستو ايدى. گونش كۈچمكده ايدى. اسماعيل بىگ، آيدىن گىلىن قاپىسىنا يېتىشىمىشدى. نه تەھر، قاپىنى چالىپ، هارادان باشلاماماسىندا قالمىشدى. سونوندا قاپىنى چالىپ، آيدىن قاپىنى آچدى. چوخ سئونىنib اسماعيل بىگى ايچرى آلدى. آناسى ايله خانىمى، اسماعيل بىگى گۇردو كلىرىنه ھم سئونىنib ھم دە ماراقلاندىلار!

چاي-چورك يېيىب دىنجىلىگە چىخاندان سونرا، اسماعيل، آيدىنا، «خان، عؤمرۇن سىزە وئردى»-دئدى. آيدىن، نه دئىيە جىكىنinde قالمىشدى. اسماعيل، بو سۈزۈن نه تەھر، آناسى ايله خانىمىندا دئمگىن قالانىن، اوナ تاپشىردى. آيدىن گئرچىكىن سئونىنib، گۈйىرلەدە قاناد چالدى.

اسماعيل بگي قوجاقلايىب نئچه كز اوپدو. آيدىن گئجهنى او بيرىلره هئچ نه يى بللى ائتمەيىب، خبرى وئرمگىنى صوبىحه ساخلادى.

گئجهنى مينلرجه فيكير-خيال، سوراغينا گلدى. گئجه يارىسىنا كىمى آييق قالدى. صوبىح هامى يوخودان دورمامىش آيدىن اويانىب، سحر يئمگىن حاضرلايىب، سونرا ئو اھلى ايله اسماعىلى اوياندىرىدى. آناسى ايله سولماز، آيدىنinin بو ايشىيندن ده تعجب لنىمىشىدىلر. آيدىن، سولمازا آناسىنىن اولوم خبرىنى نئچه وئرەجگىنى بىلەمەيىردى. سۆزو بوروشدوروب باشلادى. خېلرى بير-بىر اونلارا وئردى. سولماز ايسە، سئۇينىب اونلارى چاشدىرىدى. آناسى اوغلۇنو قوجاقلايىب، يوردلارينا دؤنە جىكلرىنه گورە، سئۇيندى.

- «اوغلوم، تانرييا مىن شوکور، ائل-اوبامىزا دؤنوب، راحاتجا ياشاياجاغىق.»-دئدى.

- «آناجان، قادانى من آليم، سونوندا دىنجىلىگە، چاتاجاغىق.»

سولمازىن سئۇينمگى هامىيا سۇرۇ اولموشدو. آيدىن، سولمازدان نەدن راحاتسىز اولمادىغىنى سوروشدو. سولماز، «خان، منىم آتام دىگىلىدى. او منىم اوگئى آتامدىرى. بىر ايل، آتام اولدوكدن سونرا خان، قوهوملارىمىزىن بىرىنىن واسطەسى ايله، آناملا ائولىير. منىم او زامان ايکى ياشىيم وار ايدى. بىز كىنده گلنده هئچ

کیم بونو بیلمه بیردی. هامی دئیبردی، قاباقجادان ائولنیبلر. منی ده اونون گئرچک قیزى بیلیردیلر. خانین قادینی ایسه، نئچە ایل آناماً ائولنمکدن اونجە خستەلنىب اولموشدو. خان سونسوز ایدى. خان سونرالار آنامىن اوستونه بیر-ایکى قادىن، آلېب، ایکى-اوج ایل ساخلاياندان سونرا بوشاپىر. آنجاق، آنامى چوخ سئودىگى اوچون، بوشاماق ایستەمە بيردى. آنام ایسه، منىم ياشامىم اوچون، هر چتىنلىگە دۈزوردۇ. سونوندا اودا ياشاملا وداعلاشىر...» - باشينا گلن ماجralارى سؤيلە بير.

سولماز، بونلارى سؤيلەيندە دۇردونون ده گۆزلرى ايسلانمىشدى. فاطمانىنە، سولمازى باغرىنا باسىپ بو آجى ياشادىقلارينا نىسگىل ائتدى.

ایکى گونه كىمى آيدىن ناخجيواندا، آلاجاقلارين آلېب، وئرەجكلرىن ده اوەدەبىب، اسماعىل بگايىلە عايلەسىنى گۆتوروب اورمۇيا قايتىدىلار. اسماعىلين ایستىگىنە گۈره ده ائولرىندهكى بوتون اشىالارى اورداكى يوخسولالا باغيشلادىلار. بىر اىلە ياخىن آواراچىلىقىدا، اون ايللىك حادىھ اىلە چتىنلىكلىرى گۆرمۇشدولر. اورەكلرى دايىماً قورخۇ چكمىشدى. ياشانتىلارى قووالا-قاچدىدا اولموشدو. ايندى ایسه دينجلىگە سارى يورومك ایستە بيردىلر.

اتوبوس اورمۇيا يئىشىمكدهايدى. قاراباغ بئولگەسىنده كاظمدادشى اوزونو گۆستەرىب، اونلارا سلام وئريردى. اورمو گۈلۈنون ماوى سوپىو ایسه، اونلارا

گولومسەيىب، خوش گىدىن دئىيردى. آذربايچانىن بو گۆزلىيگى گئرچىكدىن تايىسىز ايدى. بو گۆزلىيكلەر، انسانا جىتىدە اولدوغۇنو وورغۇلا يېرىدى.

سونوندا، اورمۇيا يېتىشىدىلر. آيدىن، آنا يوردونا يېتىشىندە، اگىلىپ، اورمۇنون تورپاگىن اۋېدو. گەمىچىنىن ماشىنلارى ساخلايان مىدانا گئدىپ، مىنىبوسونا مىنېب، كىنده سارى گەتىدىلر. مىنىبوسدا اولان كندلى لر اونلارى گۈرۈب سئۇينىب، اوپۇش-گۈرۈش ائتىدىلر.

گەمىچى يە يېتىشىب، يووالار كندىنە يورودولر. كندىلىر نېچە گون ايدى قوربان حاضرلا يېب اونلارىن گلمەلرىنى گودوردولر. يووالارا يېتىشىدىيگە، كىنده هامى اونلارىن يانىنا گلىپ، آيدىن ايلە عايلەسىنە قوربانلىق كىسىدىلر. هامى شىنىك ائدىيردى. اوشاقلار اويناماقدا، قادىنلار ايسە، يئمك حاضرلاماقدا يېلىلار.

آيدىن، عايلەسى ايلە بىرگە، خانىن ائوينە گئدىپ، هامىنى دا، اورا آپاردىيلار. بىر آزدان سولماز ايلە آيدىن، خانىن قېرى اوستونە گئدىپ اونا فاتحە وئریب تانرىدان باغيشلاماسىنە ايستەدىلر!

آخشام اولموشدو. هامى خانىن ائوينە آيدىن ايلە سولمازىن قرارىنى گۆزلە يېرىدىلر. هر كىمسە يانىنداكى ايلە پىچىلداشىردى. اسماعىل بىگ ده سىسىزجە بىر قىراقدا چاي اىچىردى! آيدىن آياغا قالخىب دانىشماق

ایسته‌دی. کیمسه‌دن بیر سس چیخماییب، ماراقلا، آیدینین نه دئیه‌جگینی گۆزله‌بیردیلر.

آیدین، «من بیر داها، سئویملی عایله‌مله بیرلیکده، اۆز آنا يوردو موزا قایتاما غیما سئوینیب، سیز لوله، عایله‌مین يانیندا اولدوغوما تانرى يا شوکور ائدیرم. سۆزون دوغروسو، بوندان برى، نه من، نه ده باشقاسى بو كنده خان دگیل و اولمايا جاق. ارتق خانلىق بو كنده اوندو لا جاق. هر کیمسه اۆزونه خان اولا جاق. بوتون كندلى لره اۆز يئرلەين قایتارا جاغىق. اكىن يئرى اولمايانلارا دا، يئر وئرە جگىك. هئچ كىيم زور ايله مالىن باشقاسينا، وئرمە يە جك. هر کیمسه اۆز امگىنин چۈرە گىن يئيە جك، چالىشاجاغىق كندىمېزى آباد ائدە جگىك. او مود ائدیرم بير گون، شەھرلى لر، بىزىم كندلەر گلمگە سىرايا كىچە لر.» - دئىيب، سئوينجدىن آخان گۆز ياشلارىنى ساخلايانمادى.

هامى سئوينىب، آيدىنىنی آلقىشلا يېردى. ياشام اونلارىن اوزونو، گئرچىكدىن گولدوروردو. بارىش كنده سلام وئرېردى. مجلسىن سونوندا آيدىن، هامىنى صباح گئچەنى، گمىچى يە چاغىرىب، سولماز ايله ائولنمه سى اوچون گۆزل بير تۈرن حاضرلا دىغىنinin خبرىن وئردى.

صباحىسى گئچە، سولماز گلىن دونو گئيمىشدى. آيدىن ايسە بىگلىك پالتارى. هامى سئوينجله، شىلىك ائدېردى. فاطماننه نىن اورە گى هئچ، بئله دىنج چىرپىنما مىشدى. گئچە، قالار گى بير خاطرەنلى گمىچىدە

یاراتمیشدی. گئجه قوشلاری ایسه بو شنليگه
قاتیلمیشدیلار. هامى بىرلىكده سئوینج چاغلارى
یاشادىردىلار.

آيدىن، سولماز ايله بىرگە، ياشاملاريندان لذت
آپارماغى هامى يا اوپيردىردىلر. گنج قىزلار اوتاق دا سولماز
ايله آيدينا حسرت له باخيردىلار. اونلار، بو ايکى
سئوگىلىنىن سئوگى ياغىشىندان اىسلاممىشىدیلار.

گؤيىدە كى آى ايله اولدوزلار ایسه، بىر-بىرە قاش-
گؤز آتىب، سئوگى ماھنىسىن اوخويوردولار...

او گئجه ایسه گلىپ گئتدى. نئچە گون ايدى، آيدىن
عايلەسى ايله بىرلىكده يئنى ياشايىشلارينى
باشلامىشىدیلار. آيدىن، شەردن بويا آلېب، سولمازىن
ياردىمى ايله ائولرىنىن اىچىنى بوياييردىلار. فاطمانە
ایسه سىل-سوپور ائدىردى.

اسماعيلبگ ده، ايش ائۋىنده، ايشلىرى يئنىدىن
باشلامىشىدی.

بئش ايل يئنىدىن اورمويا قاييتما گونلريندن
كىچىردى. آرتىق خوشبختلىكى بوتون گمىچى ايله
يووالار اهالىسى دۇيموشدو. اسماعيلبگ، فاطمانە ايله
ائولنىب، آيدينا داها ياخىن اولموشدو. گمىچى يام-

ياشىللىغا دۇنوب، اورمۇنۇن او بىرى كىندىرىينه تاي گۆزل آذربايجانى بىزەمېشىدى. آيدىن ايلە سولمازىن بىر اوغۇللارى اولمۇشدو. اونۇن، دۆرد ياشى وار ايدى. گۆزلىكىدە تايى اولمايان اوشاقلارىنىن آدىنى، «ائلمان» قويىمۇشدولار. آيدىن درسىنى قورتارىب، اكىنچىلىك مەھندىسى اولمۇشدو. سولماز ايسە درسە يئىنيدن باشلامىشىدى. اونلار ھەر ايکىسى دە ياشاملارىنا فخر ائدىرىدى...

ياشام داۋام ائدىب، گۈنلر بىر-بىر گلىب سوووشوردو. صباح، يايىن سون گونو ايدى. «سوناى» گونو گلىب چاتمىشىدى. بو گۆزل سئوگىليلر گونوندە، اونلارا بىر عۆمۇرلۇك خاطره لىرلە ياشانىردى. آذربايجانىن، سئوگىلى لر گونوندە، سحر يئمگىن يئىب كىنده اولان بوتون سئوگىلى لر اورمو گۈلۈنۈن قىراغىنا يىغىشىپ، بىر-بىرلىرىنە پايلارىن وئرىرىدىلر. آيدىن ايلە سولماز، ائلمانلا بىرگە ال-اله وئرىب ساحلەدە گۆزل دوزلو گۈلۈن قىراغىندا اولنە كىيمى بىر-بىرىنىن يانىندا اولا جاقلارىنا آند اىچىرىدىلر. ائلمان ايسە آتا-آناسىنىن بۇ دويغۇسال سوْزلىرىنە قولاق ياتىرىپ، گولوردو. اورادا سئوينچ ياشامقا داايدى ...

«سون»

s
e
v
g
i

y
o
l
s
e
y
n
u
l
v
a
h
i
d
i
l

